

Koncepcia vodnej politiky Slovenskej republiky do roku 2030 s výhľadom do roku 2050

Január 2022

ZÁKLADNÉ INFORMÁCIE O STRATÉGIÍ

Názov stratégie	Koncepcia vodnej politiky Slovenskej republiky do roku 2030 s výhľadom do roku 2050
Kategória stratégie	Dlhodobá vrcholová stratégia celoštátnej úrovne
Zadávatel' stratégie	Ministerstvo životného prostredia Slovenskej republiky
Gestor a spolugestor tvorby stratégie	Ministerstvo životného prostredia Slovenskej republiky
Koordinátor tvorby stratégie	Sekcia vôd Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky Pracovná skupina pre tvorbu Koncepcie vodnej politiky Slovenskej republiky na roky 2021 – 2030 s výhľadom do roku 2050 zriadená rozhodnutím ministra životného prostredia SR z 10. novembra 2020 č. 35/2020-4.2 a rozhodnutím z 22. januára 2021 č. 3/2021-4.2
Doba spracovania stratégie	09/2020 – 09/2021
Schvaľovateľ stratégie	Vláda Slovenskej republiky
Zodpovednosť za implementáciu	verejný sektor: vláda SR, regionálna a miestna samospráva súkromný sektor akademický sektor občianska spoločnosť

OBSAH

1. Východiská a súčasné podmienky vodnej politiky	5
2. Zásady a princípy vodnej politiky	7
3. Kľúčové oblasti, ciele a opatrenia vodnej politiky	8
1. Voda v krajine	9
2. Voda v sídlach – mestá a obce múdro hospodáriace s vodou	12
3. Udržateľné využívanie vôd	14
4. Voda pre všetkých obyvateľov	19
5. Čisté vody	21
6. Živé rieky	24
7. Dunaj – náš a európsky veľtok	27
8. Rozumieť vode	29
9. Zodpovedné a informované rozhodovanie o vode	31
10. Voda ako strategická investícia – efektívne financovanie	34
4. Vykonávanie koncepcie	37
5. Zoznam súvisiacich strategických dokumentov	48
Prílohy	
a. Vstupná správa	
b. Analýza problémov	
c. Dunaj – prípadová štúdia	

ZOZNAM NAJPOUŽÍVANEJŠÍCH SKRATIEK

AČE SR	Asociácia čistiarenských expertov Slovenskej republiky
AVS	Asociácia vodárenských spoločností
EK / ES / EÚ	Európska komisia / Európske spoločenstvo / Európska únia
EO	ekvivalentný obyvateľ
EŠIF	Európske štrukturálne a investičné fondy
HEP	hydroenergetický potenciál
CHVO	chránená vodohospodárska oblasť
ICPDR	International Commission for Protection of Danube River (Medzinárodná komisia na ochranu riek Dunaj)
IEP	Inštitút environmentálnej politiky
KST	Klub slovenských turistov
MDaV SR	Ministerstvo dopravy a výstavby Slovenskej republiky
MH SR	Ministerstvo hospodárstva Slovenskej republiky
MPaRV SR	Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka Slovenskej republiky
MŠVVaŠ SR	Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky
MV SR	Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky
MVO	mimovládne organizácie
MZ SR	Ministerstvo zdravotníctva Slovenskej republiky
MŽP SR	Ministerstvo životného prostredia Slovenskej republiky
OZE	obnoviteľné zdroje energie
RSV	rámcová smernica o vode
SAV	Slovenská akadémia vied
SAŽP	Slovenská agentúra životného prostredia
SE a.s.	Slovenské elektrárne, akciová spoločnosť
SHMÚ	Slovenský hydrometeorologický ústav
SIS	Slovenská ichtyologická spoločnosť
SIŽP	Slovenská inšpekcia životného prostredia
SPU	Slovenská poľnohospodárska univerzita v Nitre
SRZ	Slovenský rybársky zväz
STU BA	Slovenská technická univerzita Bratislava
SVP, š.p.	Slovenský vodohospodársky podnik, štátny podnik
ŠGÚDŠ	Štátny geologický ústav Dionýza Štúra
ŠOP SR	Štátna ochrana prírody Slovenskej republiky
TU KE	Technická univerzita Košice
TU ZVO	Technická univerzita Zvolen
UK BA	Univerzita Komenského Bratislava
ÚKSUP	Ústredný kontrolný a skúšobný ústav poľnohospodársky
ÚRSO	Úrad pre reguláciu sieťových odvetví
ÚVZ	Úrad verejného zdravotníctva
VE/MVE	vodná elektráreň/ malá vodná elektráreň
VÚC	veľké územné celky, samosprávne kraje
VÚPOP	Výskumný ústav pôdoznanectva a ochrany pôdy
VÚVH	Výskumný ústav vodného hospodárstva
VV š.p.	Vodohospodárska výstavba, štátny podnik

1. VÝCHODISKÁ A SÚČASNÉ PODMIENKY VODNEJ POLITIKY

Východiskom pre tvorbu Koncepcie vodnej politiky Slovenskej republiky do roku 2030 s výhľadom do roku 2050 (ďalej len „Koncepcia vodnej politiky“) je súčasný stav ochrany a využívania vodných zdrojov. Politika Slovenska v oblasti vôd je úzko spojená s politikou ochrany vôd Európskej únie (EÚ), ktorá sa orientuje na zabezpečenie všestrannej ochrany vôd, zachovanie alebo zlepšenie stavu vôd a udržateľné hospodárenie a využívanie vôd. Vodná politika EÚ vychádza zo smernice Európskeho parlamentu a Rady 2000/60/ES z 23. októbra 2000, ktorou sa ustanovuje rámec pôsobnosti pre opatrenia spoločenstva v oblasti vodného hospodárstva (ďalej len „rámcová smernica o vode“, RSV). RSV bola do legislatívy SR transponovaná zákonom č. 364/2004 Z. z. o vodách a o zmene zákona SNR č. 372/1990 Zb. o priestupkoch v znení neskorších predpisov (vodný zákon) a príslušných vykonávacích predpisov. Ďalším dôležitým právnym predpisom súvisiacim s ochranou a využívaním vôd je zákon č. 7/2010 Z. z. o ochrane pred povodňami v znení neskorších predpisov, v ktorom je transponovaná smernica Európskeho parlamentu a Rady 2007/60/ES z 23. októbra 2007 o hodnotení a manažmente povodňových rizík. Cieľom tohto predpisu je znížiť nepriaznivé dôsledky povodní na ľudské zdravie, životné prostredie, kultúrne dedičstvo a hospodársku činnosť. Dôležitým rámcom súvisiacim so zásobovaním obyvateľstva bezpečnou pitnou vodou, sanitáciou urbanizovaných území a čistením odpadových vôd je zákon č. 442/2002 Z. z. o verejných vodovodoch a verejných kanalizáciách a o zmene a doplnení zákona č. 276/2001 Z. z. o regulácii v sieťových odvetviach v znení neskorších predpisov¹.

Implementácia RSV je v rámci Spoločnej implementačnej stratégie EÚ pre rámcovú smernicu o vode² vykonávaná prostredníctvom plánov manažmentu povodí. Tie sú spracovávané v členských štátoch EÚ v šesťročných cykloch. V Slovenskej republike sa vyhotovuje Vodný plán Slovenska, ktorý pozostáva z Plánu manažmentu správneho územia povodia Dunaja a Plánu manažmentu správneho územia povodia Visly. Prvý Vodný plán Slovenska bol spracovaný v roku 2009, s následnými aktualizáciami v roku 2015 (na obdobie 2016 – 2021) a v roku 2021 (na obdobie 2022 – 2027). Neoddeliteľnou súčasťou plánov manažmentu povodí je program opatrení – nástroj na dosiahnutie stanovených environmentálnych cieľov. Organickou súčasťou plánov manažmentu povodí sú od roku 2015 aj plány manažmentu povodňového rizika. Stav plnenia záväzkov SR vyplývajúcich z relevantných smerníc EÚ je pravidelne vyhodnocovaný a postupne zverejňovaný v rámci povinných správ pre EK, ktoré sú dostupné na webovom portáli enviroportal.sk. Koncom roku 2019, EK spracovala hodnotiacu správu ([FitnessCheck](#)), v ktorej skúmala, či kľúčové smernice v oblasti vôd plnia ciele a sú správne nastavené. EK konštatovala, že členské štáty EÚ sa oneskorujú v dosahovaní environmentálnych cieľov stanovených v RSV. Pre členské štáty EÚ, platí to aj pre Slovenskú republiku, EK odporúča:

- zvýšiť úroveň investícií do sektoru vodného hospodárstva a obnovy a ochrany prírody
- dodržiavať a uplatňovať jestvujúce pravidlá, smernice, plány (vymožiteľnosť)
- zlepšiť integrovanie vodných cieľov do ostatných politík
- zlepšiť elimináciu chemického znečistenia
- zjednodušiť administráciu a reportovanie a zaviesť digitalizáciu.



¹ Do legislatívy SR je transponovaná aj smernica Rady 91/271/EHS z 21. mája 1991 o čistení komunálnych odpadových vôd v znení smernice Komisie 98/15/ES, Smernica Rady 98/83/ES z 3. novembra 1998 o kvalite vody určenej na ľudskú spotrebu v znení nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1882/2003 z 29. septembra 2003 a ďalšie dokumenty, ktoré sú rámcom pre vodnú politiku Slovenska. Ich zoznam je v kapitole 5.

² <https://www.minzp.sk/files/sekcia-vod/final-cis-2019-2021.pdf>

Vodné plánovanie a jeho implementácia zameraná na dosiahnutie environmentálnych cieľov RSV sa uskutočňuje v úzkej súčinnosti s verejnosťou. Ministerstvo životného prostredia Slovenskej republiky (ďalej len „MŽP SR“), ako kompetentný orgán pre implementáciu RSV, je povinné zabezpečiť účasť zainteresovaných subjektov, vrátane verejnosti, v každej etape plánovacieho cyklu. Spolu s plánmi sa navrhujú aj finančné nástroje a čerpanie finančných zdrojov z európskych aj národných verejných zdrojov.

Na uplatňovanie práv a vyžadovanie plnenia povinností vyplývajúcich z legislatívy je k dispozícii komplexná štruktúra inštitucionálneho usporiadania na vertikálnej aj horizontálnej úrovni, resp. na jednotlivých úrovniach ústredných orgánov štátnej správy a orgánov štátnej vodnej správy, orgánov štátnej správy rybárstva, orgánov ochrany pred povodňami, orgánov verejnej správy na úseku verejných vodovodov a verejných kanalizácií, a orgánov štátnej správy na úseku integrovanej prevencie a kontroly znečisťovania životného prostredia. Do toho vstupujú ďalšie inštitúcie, a to tak z rezortu životného prostredia, ako aj iných rezortov. Sú to najmä organizácie ochrany prírody a krajiny, inštitúcie z rezortu pôdohospodárstva (využitie poľnohospodárskej a lesnej pôdy, zavlažovanie plodín, ochrana pôdy), zdravotníctva (hygienické požiadavky na kvalitu pitnej vody, kvalita vôd určených na kúpanie), dopravy a výstavby (vodné cesty a vnútrozemská plavba, stavebný poriadok), obrany (civilná ochrana obyvateľov pred následkami povodní), hospodárstva (priemysel, energetika, obnoviteľné zdroje energie), zahraničných vecí (štátna hranica v dotyku s hraničným vodným tokom) a vnútra (štátna správa, verejná správa).

Slovenská republika susedí s piatimi štátmi, s ktorými má uzavreté medzivládne dohody a vzájomná spolupráca na ich plnení sa uskutočňuje prostredníctvom komisií pre hraničné vody. Okrem bilaterálnej spolupráce na hraničných vodách je Slovenská republika prostredníctvom príslušných platforiem začlenená aj do multilaterálnej spolupráce. Významné je aj pôsobenie v Medzinárodnej komisii na ochranu Dunaja - ICPDR³. Základom práce v komisii je plnenie Dohovoru o spolupráci pri ochrane a trvalo udržateľnom využívaní rieky Dunaj. V roku 2010 bola na úrovni EÚ prijatá Stratégia pre dunajský región, v rámci ktorej Slovensko spolu s Maďarskom koordinuje prioritnú oblasť kvality vôd. Slovenská republika je zmluvnou stranou Dohovoru o mokradiach majúcich medzinárodný význam predovšetkým ako biotopy vodného vtáctva, Dohovoru o režime plavby na Dunaji, Dohovoru o ochrane a využívaní hraničných vodných tokov a medzinárodných jazier a Protokolu o vode a zdraví k Dohovoru o ochrane a využívaní hraničných vodných tokov a medzinárodných jazier.⁴

Ambíciou MŽP SR je realizovať záväzky a ciele ochrany a využívania vôd v prepojení na ciele súvisiacich stratégií prostredníctvom „Koncepcie vodnej politiky Slovenskej republiky do roku 2030, s výhľadom do roku 2050“. Nastavením súboru priorít, strategických cieľov, opatrení, programov a nástrojov vznikne komplexný rámec pre udržateľné využívanie a ochranu vôd a pre ďalšie cykly implementácie RSV prostredníctvom plánov manažmentu povodí, resp. Vodného plánu Slovenska. Zároveň Koncepcia vodnej politiky podporí realizáciu cieľov Stratégie environmentálnej politiky SR do roku 2030, Stratégie adaptácie SR na zmenu klímy a cieľov ďalších relevantných koncepčných a strategických dokumentov.

Príprava Koncepcie vodnej politiky prebiehala v r. 2020 – 2021 za účasti kľúčových expertov z rôznych sektorov a oblastí života. Na to bola rozhodnutím ministra životného prostredia zriadená Pracovná skupina pre tvorbu Koncepcie vodnej politiky, ako nezávislý poradný orgán ministerstva, v ktorej boli zastúpení odborníci a odborníčky rôznych rezortov, výskumných pracovísk, akademickej obce, zástupcovia samospráv a mimovládnych organizácií. Pracovná skupina zastrešovala celkom osem expertných skupín, ktoré boli vytvorené za účelom spracovania podkladových materiálov, analýz a riešenie špecifických tematických oblastí v rámci tvorby koncepcie vodnej politiky. Ich zoznam je uvedený v prílohe – Vstupná správa.

³ <https://www.icpdr.org/main/>

⁴ Zoznam hlavných súvisiacich strategických dokumentov je v časti 5 tohto dokumentu.

2. ZÁSADY A PRINCÍPY VODNEJ POLITIKY

Vykonávanie Koncepcie vodnej politiky je založené na uplatňovaní a dodržiavaní nasledovných zásad:

- *Voda ako životne dôležitá zložka prostredia a prírodné bohatstvo*

Vodné toky a pozemky pod nimi sú vo vlastníctve štátu. Voda má nezastupiteľný význam pre fungovanie spoločnosti a ekosystémov. Vodné a na vode závislé ekosystémy poskytujú služby a plnia funkcie, ktoré zásadným spôsobom vplyvajú na kvalitu, množstvo, dostupnosť a distribúciu vôd. Využívanie vôd a ekosystémov je možné len do tej miery, aby sa nezhoršila ich odolnosť a aby bolo možné dosiahnuť/udržať aspoň dobrý ekologický stav vodných útvarov povrchových vôd resp. dobrý kvantitatívny a chemický stav podzemných vôd.

- *Adaptácia na zmenu klímy*

Dôsledky zmeny klímy sa prejavujú vo všetkých oblastiach zvýšením frekvencie výskytu extrémnych meteorologických a hydrologických javov (sucho a nedostatok vody, povodne), zmenami v rozdelení odtoku vôd v roku, zmenami dopĺňania zásob podzemných vôd, zosuvmi svahov a eróziou pôdy, zmenami v stabilite ekosystémov a tým aj ich schopnosti zadržiavať vodu a transformovať povrchový odtok, šírením invázných druhov organizmov a podobne. Adaptačné opatrenia a zvyšovanie odolnosti krajiny majú prednosť pred riešením následkov a negatívnych dopadov.

- *Voda ako ľudské právo*

Prístup k vode a sanitácii je uznaný za základné ľudské právo⁵ a každý člen spoločnosti musí mať zabezpečený prístup k vode v dostatočnom množstve a zodpovedajúcej kvalite, vrátane zraniteľných a sociálne slabších skupín alebo jednotlivcov.

- *Participácia*

Tvorba vodnej politiky a jej uplatňovanie je otvorený proces, pričom sa v plnej miere využívajú nástroje participácie a vytvárania partnerstiev na všetkých úrovniach, vrátane samospráv, podnikateľských subjektov a zainteresovanej verejnosti.

- *Využívanie poznatkov vedy a výskumu*

Koncepcia vodnej politiky sa opiera o aktuálne poznatky vedy a výskumu v oblasti ochrany a využívania vôd, manažmentu krajiny, ochrany prírody a je založená na spoločnom prístupe krajín EÚ v tejto oblasti, podporuje dlhodobý rozvoj vedy, výskumu a vzdelávania na všetkých úrovniach. Dáta a informácie sú nevyhnutné pre informované rozhodovanie na všetkých úrovniach.

- *Previazanie so záväzkami Slovenskej republiky na medzinárodnej úrovni*

Koncepcia rešpektuje medzinárodné záväzky SR v oblastiach priamo aj nepriamo súvisiacich s ochranou vôd a vodných ekosystémov, zmeny klímy a udržateľného rozvoja, a je rámcom pre ich zavádzanie do praxe vo vodnom hospodárstve.

- *Prevenčia*

Koncepcia zdôrazňuje zásadu eliminácie príčin a predchádzania znečisťovania alebo poškodzovania životného prostredia už pri jeho zdroji. Činnosti a investície, ktoré majú vplyv na kvalitu a kvantitu vôd, musia buď zlepšovať alebo aspoň nezhoršovať stav/potenciál dotknutých vodných útvarov, s výnimkou odôvodnených investícií v zmysle RSV.

⁵ OSN, 2010; Right2water, COM(2014)177 - <https://www.right2water.eu/>

- *Náprava v mieste vzniku / čistenie na mieste vzniku znečistenia*

Cieľom je zabránenie šírenia znečistenia, jeho prenosu od zdroja vstupu do vodného prostredia a medzi jednotlivými zložkami životného prostredia. Obzvlášť dôležité je to pri toxických látkach, ktoré sú perzistentné v životnom prostredí a/alebo ktoré sú predmetom bioakumulácie v živých organizmoch a ich koncentrácie v potravinovom reťazci.

- *Znečisťovateľ a užívateľ platí*

Voda je vyčerpatelný a zraniteľný zdroj, preto sa musí uplatňovať zásada „znečisťovateľ / užívateľ platí“. Zodpovednosť za nepriaznivé vplyvy musí zohľadňovať hodnotu vody a jej funkcií prostredníctvom ekonomických nástrojov (cena vodohospodárskych a ekosystémových služieb) tak, aby bola primeraným spôsobom financovaná správa povodí, vodných tokov a kompenzovaná náhrada za spôsobené škody a ich náprava. Environmentálne priaznivé využívanie vôd musí byť zvýhodňované pred užívaním vôd spôsobom, ktorý vodné zdroje znehodnocuje.

- *Integrované riadenie a nadrezortný prístup*

Hlavným nástrojom pre zabezpečenie systémovej a komplexnej ochrany vôd sú plány manažmentu povodí, a to počas celej doby platnosti koncepcie. Začleňovanie cieľov vodnej politiky do všetkých sektorových politík je základným predpokladom pre jej implementáciu. Integrácia je nevyhnutná pri všetkých procesoch od plánovania a monitorovania, cez správu, prevádzku, až k investíciám a riadeniu. Integrovaný prístup tiež znamená aktívnu účasť všetkých dotknutých strán na každej úrovni rozhodovania. Naplnenie cieľov vodnej politiky si vyžaduje nadrezortný prístup.

3. KĹÚČOVÉ OBLASTI, CIELE A OPATRENIA VODNEJ POLITIKY

Koncepcia vodnej politiky sa zameriava na desať prioritných oblastí, ktorú sú vzájomne prepojené:

1. VODA V KRAJINE
2. VODA V SÍDLACH – MESTÁ A OBCE MÚDRO HOSPODÁRIACE S VODOU
3. UDRŽATEĽNÉ VYUŽÍVANIE VÔD
4. VODA PRE VŠETKÝCH OBYVATEĽOV
5. ČISTÉ VODY
6. ŽIVÉ RIEKY
7. DUNAJ – NÁŠ A EURÓPSKY VEĽTOK
8. ROZUMIEŤ VODE
9. ZODPOVEDNÉ A INFORMOVANÉ ROZHODOVANIE O VODE
10. VODA AKO STRATEGICKÁ INVESTÍCIA – EFEKTÍVNE FINANCOVANIE

Pre každú z týchto kľúčových oblastí sú stručne načrtnuté dôvody intervencie a rozpracované ciele a opatrenia. Tieto majú oporu vo vstupnej správe a v analýze problémov, ktoré sú prílohami Koncepcie vodnej politiky.

Ku každej kľúčovej oblasti intervencie sú priradené ukazovatele, ktoré budú podkladom pre hodnotenie plnenia koncepcie vodnej politiky. Dosiahnutie ich cieľovej hodnoty je vo všeobecnosti uvažované pre rok 2030, ak nie je uvedený iný časový rámec.

V prípade ukazovateľov, kde nie je známa východisková hodnota, je uvedený očakávaný trend vývoja (stúpajúci, klesajúci), pričom pri takomto type ukazovateľa je vo všetkých prípadoch uvažované s tým, že súčasťou opatrení budú aj príslušné kroky na zavedenie sledovania vývoja daného ukazovateľa.

Hlavným administratívnym nástrojom pre zabezpečenie systémovej a komplexnej ochrany vôd, s cieľom zabezpečiť trvalo udržateľné využívanie vôd pre všetkých užívateľov (priemysel, poľnohospodárstvo, mestá a obce, vodné a suchozemské ekosystémy viazané na vodu), sú plány manažmentu povodí. Navrhnuté opatrenia v tejto koncepcii je preto potrebné vnímať synergicky s opatreniami vyplývajúcimi z Vodného plánu Slovenska a s ďalšími opatreniami v dokumentoch týkajúcich sa ochrany, manažmentu a využívania vôd, najmä v Plánoch rozvoja verejných vodovodov a verejných kanalizácií a v Plánoch manažmentu povodňového rizika.

1. Voda v krajine

Odolná krajina schopná zadržiavať vodu a zmierňovať negatívne dôsledky zmeny klímy, vytvárať zdroje vody požadovanej kvality pre udržateľnú spotrebu.



Hospodárenie v lesoch a na poľnohospodárskej pôde, urbanizácia a výstavba významne ovplyvňujú vodný režim krajiny. Zásahy v dôsledku hospodárskej činnosti viedli k zásadným zmenám prirodzeného vodného režimu, fungovania riek a ich záplavových území, k zmenám kvalitatívnych a kvantitatívnych pomerov podzemných a povrchových vôd, čo sa prejavilo najmä zmenou morfológických a hydrologických charakteristík vodných tokov, suchom a nedostatkom vody, zmenami prirodzenej infiltrácie a dopĺňania podzemných vôd, úbytkom biodiverzity a zhoršovaním stavu vodných a na vodu viazaných ekosystémov. V dôsledku nezosúladenia plánovacích procesov a plánovacích dokumentov, nevhodných postupov, zásahov a realizovaných opatrení pri využívaní krajiny a nejednoznačnosti legislatívnych opatrení dochádza ku zmenšovaniu priestoru pre vodné toky a mokrade, k poklesu hladín podzemných vôd a ich úbytku. V dôsledku výstavby a intenzívneho využívania krajiny sa znižuje jej prirodzená retenčná schopnosť, čo vedie k zhoršovaniu stavu vôd a zvýšeniu rizika ohrozenia povodňami a suchom. Meniaci sa klíma, zvyšovanie frekvencie a výkyvov extrémnych prejavov počasia sú tiež faktory, ktoré zvyšujú tlak na manažment vody v krajine a odolnosť ekosystémov.

Cieľom je mať takú krajinu v povodiach, ktorá je schopná zadržiavať vodu a zmierňovať negatívne dôsledky zmeny klímy, aby bola zabezpečená ochrana a diverzifikácia vodných zdrojov, efektívne a hospodárne užívanie vôd, plnenie ekosystémových služieb, ako aj bezpečnosť a ochrana zdravia a majetku obyvateľov. Tento stav je potrebné dosiahnuť určením hierarchie zásahov do krajiny, kedy prvou prioritou bude spomaľovanie odtoku vody, druhou opatrenia na znižovanie kulminačného prietoku - splošťovanie prietokovej vlny, a nakoniec aj realizáciou opatrení na ochranu pred povodňami priamo na vodnom toku, avšak vždy s ohľadom na dosiahnutie cieľov rámcovej smernice o vode a súvisiacich smerníc.

Cieľ 1.1. Krajina schopná zadržiavať vodu a zmierňovať dôsledky zmeny klímy

Opatrenia:

- uplatňovať postupy integrovaného manažmentu krajiny s využitím adaptačných opatrení na úrovni čiastkových povodí - právne ustanoviť povinnosť dodržiavania princípov udržateľného hospodárenia s vodou v krajine, udržateľného poľnohospodárstva a lesného hospodárstva adaptovaného na zmenu klímy,
- podporiť opatrenia na spomaľovanie odtoku vody a jej zadržiavanie v kultúrnej krajine v súlade s [Akčným plánom pre implementáciu Stratégie adaptácie SR na zmenu klímy](#) (uznesenie vlády SR č. 476/2021) ku [Stratégii adaptácie SR na zmenu klímy](#) (aktualizácia 2018), preferovať prírode blízke vodozádržné opatrenia, ktoré budú doplnené na vhodných miestach technickými opatreniami,
- identifikovať oblasti s potrebou prehodnotenia súčasného manažmentu krajiny a území, kde je zadržanie vody možné a kde nežiadúce - určenie existujúceho hydrického potenciálu krajiny

a návrh opatrení na zabránenie jeho znižovania, ako jedného z podkladov pre ďalšie rozhodovanie o využívaní krajiny,

- definovať územia s retenčným potenciálom, ako lokality vhodné pre akumuláciu a retenciu povrchových vôd prednostne prvkami zelenej a modrej infraštruktúry, premietnuť ich do územnoplánovacej dokumentácie a iných záväzných dokumentov rozvoja
- spracovať *Strategickú štúdiu vodozádržných a protieróznych opatrení* pre pilotné lokality, s odporúčaniami a praktickými príkladmi pre celé územie Slovenska,
- aktívne participovať na projektoch pozemkových úprav; vyžadovať uplatňovanie environmentálne vhodných poľnohospodárskych postupov a techník zameraných na ochranu pôdy a zvýšenie jej retenčnej kapacity, vrátane zvýšenia organickej hmoty v pôde a znižujúcich jej odnos (protierózne opatrenia) v súlade s pripravovanou Koncepciou spoločných postupov pri budovaní moderného pôdohospodárstva v horizonte 2035,
- podporovať vytváranie agrolesníckych systémov na poľnohospodárskej pôde, mozaikovitého využitia krajiny a zavádzanie postupov regeneratívneho a ekologického poľnohospodárstva,
- spracovať *Plán ochrany a obnovy mokradí v poľnohospodárskej krajine*, v súlade s cieľmi [Programu starostlivosti o mokrade Slovenska do roku 2024 a jeho akčných plánov](#),
- uplatňovať prírode blízke obhospodarovanie lesov v hospodárskych lesoch, vo všetkých lesoch prispôbiť ich manažment tak, aby boli schopné zadržiavať vodu a pozitívne ovplyvňovať vodný režim krajiny, chrániť pramene, prameniská a časti lesných porastov okolo vodných tokov, podporovať druhovú a genetickú diverzitu lesných porastov s dôrazom na využívanie pôvodných (autochtónnych) druhov drevín, navrhnúť zmeny kategorizácie lesných porastov v prospech lesov osobitného určenia a ochranných lesov,
- podporovať úpravu a/alebo sanáciu nepoužívaných lesných ciest, zväznic a približovacích liniek s cieľom spomaliť odtok vody z lesnej krajiny,
- v chránených územiach podporovať ponechávanie dostatočného množstva starých stromov na dožitie a odumretého dreva, podporovať ochranu a zachovanie starých lesov s porastovou štruktúrou blízkou charakteru prírodných lesov, ako aj zachovanie a zlepšenie stavu mokradí a ďalších nelesných ekosystémov zadržiavajúcich vodu,
- zabezpečiť vhodný manažment a ochranu spoločenstiev lužných lesov vrátane ich revitalizácie a obnovy,
- zabezpečiť účinnú ochranu brehových porastov a pobrežných pozemkov vodných tokov s cieľom dosiahnutia dobrého ekologického stavu/potenciálu vodných útvarov, zamedzenia nadmernej brehovej erózie a transportu pôdy do vodných tokov,
- identifikovať oblasti s významným narušením rovnováhy sedimentov, na základe monitorovania navrhnúť a realizovať opatrenia efektívneho manažmentu sedimentov pre územia v povodí mimo vodných tokov, vodné toky a osobitne pre nádrže, ktorých zásobný objem je ovplyvnený akumuláciou sedimentov.

Cieľ 1.2. Ochrana inundačných území a oblastí ohrozených povodňami pred ďalšou zástavbou a nevhodnými aktivitami

Opatrenia:

- jednoznačne vymedziť a pravidelne aktualizovať hranice inundačných území a území ohrozených povodňami premietnutím údajov z máp povodňového ohrozenia a máp povodňového rizika do územnoplánovacej dokumentácie,
- vytvoriť v územnom plánovaní nový povinný regulatív (regulačný nástroj), ktorý by uplatnil funkciu zákazu novej výstavby a nevhodných aktivít v územiach ohrozených povodňami, s výnimkou odôvodnených stavieb vo verejnom záujme,

- aktualizovať funkčné využitie povodňami ohrozených území, území na prirodzenú transformáciu povodní a inundačných území v územných plánoch regiónov a obcí tak, aby v ohrozených územiach nevznikala z hľadiska ochrany pred povodňami nevhodná zástavba a činnosti,
- zabezpečiť vysokú kvalitu podkladových materiálov premietaných do územnoplánovacej dokumentácie - vymedzovať územia ohrozené povodňami s maximálne možnou presnosťou a so zohľadnením vplyvu už vybudovaných protipovodňových aj vodozádržných opatrení,
- pre právnické osoby, ktorých aktivity zmenšia existujúce inundačné územie alebo retenčnú kapacitu krajiny, zaviesť povinnosť vybudovať primeraný náhradný retenčný priestor v povodí,
- majetkovoprávne vysporiadať pozemky v územiach vhodných na prirodzenú transformáciu povodní do vlastníctva štátu všetkými dostupnými prostriedkami, najmä cez výkupy, výmeny, realizáciou komplexných pozemkových úprav,
- v špecifických prípadoch existujúcej zástavby v územiach ohrozených povodňami namiesto jej technicky či ekonomicky neefektívnej ochrany zabezpečiť jej odstránenie alebo premiestnenie na bezpečné miesto.

Cieľ 1.3. Účinná ochrana pred povodňami

Opatrenia:

- realizovať ochranu pred povodňami, prioritne v oblastiach definovaných v mapách povodňového ohrozenia a mapách povodňového rizika a to opatreniami, ktoré okrem pozitívneho vplyvu na zníženie povodňového rizika a ohrozenia povodňami zároveň nebudú znamenať zhoršenie stavu vôd, vodných a na vode závislých ekosystémov, a pri tom - s ohľadom na ich efektivitu a účinnosť – budú vhodne kombinovať opatrenia sivej, zelenej a modrej infraštruktúry, ako aj mäkké neštrukturálne opatrenia,
- prehodnotiť rozsah a spôsob protipovodňovej ochrany území ohrozovaných povodňami v extraviláne, pripustiť vyššie riziko zaplavenia extenzívne využívaných území bez stavieb, infraštruktúry a bez špecifickej územnej ochrany, prehodnotiť určovanie povodňových prietokov ovplyvnených vodozádržnými opatreniami a objektmi,
- preveriť prietokové kapacity vodných tokov, inundácií a existujúcich objektov na vodných tokoch, či sú schopné bezpečne previesť aktuálne aj výhľadové prietoky v súvislosti s očakávanými dopadmi zmeny klímy, následne realizovať potrebné opatrenia,
- urobiť pasportizáciu protieróznych a vodozádržných opatrení realizovaných v minulosti z hľadiska ich bezpečnosti a technického stavu, v prípade zistenia rizika a ohrozenia realizovať potrebné opatrenia, v spolupráci s vlastníckmi zabezpečiť systematický technicko-bezpečnostný dohľad počas životnosti stavby,
- spracovať metodiky navrhovania revitalizačných, vodozádržných a protipovodňových opatrení na základe analýzy nákladov a prínosov, s vyčíslením účinnosti a efektívnosti jednotlivých typov infraštruktúry (zelená, modrá, sivá) a neštrukturálnych opatrení (multikriteriálna analýza s hodnotením dopadov na ochranu proti povodňam, suchu, ako aj dopadov na stav vôd, biotopov so zohľadnením zmeny klímy v časovom období viacerých dekád),
- zahustiť sieť zrážkomerných a vodomerných staníc v povodiach, vytvoriť predpovedné a varovné riadiace systémy času odtoku a objemu povodňových vln s prepojením na včasné a efektívne rýchle informovanie samospráv a obyvateľstva, vytvoriť smart operatívne riadenie povodňovej prevádzky vodných nádrží pre ich efektívnejšie predvypúšťanie a pre zachytávanie povodňových vln.

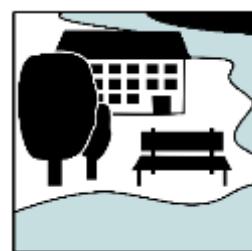
Ukazovatele pre prioritnú oblasť 1.

Ukazovateľ	Cieľová hodnota/trend
plocha, pre ktorú sú spracované štúdie a realizované vodozádržné opatrenia na spomalenie povrchového odtoku vody z krajiny	stúpajúci trend
plocha území určených na prirodzenú transformáciu povodní, kde sa môže voda rozlíať bez ohrozenia a rizika	zvrátenie trendu zmenšovania území, resp. zväčšovanie plochy území určených na prirodzenú transformáciu povodní
počet obyvateľov ohrozených povodňami	klesajúci trend

2. Voda v sídlach – mestá a obce múdro hospodáriace s vodou

Rozumne spravované mestá a obce, v ktorých je voda integrálnou súčasťou sídiel, v prospech obyvateľov aj životného prostredia.

Urbanizácia a rozširovanie sídiel do krajiny prináša zásadné zmeny v odtokovom režime. Zvýšenie celkových odtečených objemov, zrýchlenie odtokového procesu, zníženie prirodzenej infiltrácie, a tým aj zmenšenie možností akumulácie vody a postupného vyparovania spôsobuje zvýšenie maximálnych prietokov vo vodných tokoch pretekajúcich urbanizovanou krajinou, ale aj preťaženie kanalizačnej siete odvádzajúcej zrážkové vody.



Zmena funkčného využívania plôch v inundáciách a územiach ohrozených povodňami v intravilánoch je možná iba v obmedzenej miere, pretože priestor okolo vodných tokov je už priveľmi zúžený zástavbou a intenzívnym využívaním. Ale aj v takomto prostredí ešte stále miestne zostali zachované zvyšky prírodných lokalít a priestoru pre rieky, kde by aj už zregulované vodné toky mohli byť obnovené, pri rešpektovaní ochrany pred povodňami.

Výzvou je návrat k prirodzenému hydrologickému režimu povodí aj v urbanizovanej krajine a minimalizácia znečistenia zrážkových vôd transportovaného do vodných tokov. Ochrana pred povodňami má prioritu, avšak musí byť prednostne realizovaná v kombinácii s revitalizačnými a adaptačnými opatreniami. Súčasťou by mali byť aj opatrenia na obnovu alebo zachovanie vodných tokov v období malej vodnosti a opatrenia na zatriktívnenie verejných priestorov v intravilánoch miest a obcí. Na zrážkové vody (resp. vody z povrchového odtoku) nie je potrebné aplikovať všeobecné postupy nakladania ako s odpadovou vodou, ak nie je znečistená. Pri meniacej sa klíme je potrebné prehodnotiť aj charakteristiky extrémnych dažďov a posúdiť efektívnosť existujúcich opatrení a kanalizácií.

Cieľ 2.1. Nový prístup k hospodáreniu so zrážkovými vodami v urbanizovanom území

Opatrenia

- upraviť prostredníctvom právnej úpravy, štandardov a odvetvových noriem definovanie a aplikovanie princípov udržateľného hospodárenia so zrážkovými vodami: odlíšiť zrážkové vody od odpadových, podporovať účinné postupy využívania zrážkových vôd, vrátane sanitácie; presadzovať odvádzanie zrážkových vôd do pôdy pomocou vsakovania, za dodržania opatrení na zabránenie znečistenia podzemných vôd,
- sprehľadniť a diferencovať proces povoľovania jednoduchých vodozádržných a s vodou súvisiacich adaptačných opatrení na negatívne dôsledky zmeny klímy, aj s ohľadom na ich umiestnenie v intraviláne,

- prehodnotiť spôsob výpočtu množstva vôd z povrchového odtoku odvádzaných do verejnej kanalizácie v prípade realizácie vodozádržných opatrení (napr. vegetačných striech, dažďových záhrad), ktoré zadržiavajú zrážkové vody a redukovú jej množstvo odchádzajúce do kanalizácie.

Cieľ 2.2. Urbanizovaná krajina ako špongia (Sponge city / Ville perméable / Stadtschwamm)

Opatrenia:

- legislatívne a finančne podporovať realizáciu opatrení na znižovanie odtoku vody v urbanizovanej krajine pre:
 - zvýšenie infiltrácie – vsakovania do podlažia,
 - zvýšenie výparu – napr. zelené strechy, parky a zelené plochy, vodné prvky (zelená a modrá infraštruktúra),
 - regulovanie odtoku - akumulácia zrážkových vôd, ich sekundárne využitie, regulované vypúšťanie do stokovej siete a/alebo vodných tokov,
- do právnej úpravy zaviesť a aplikovať index maximálnej ne/priepustnosti plôch pre rôzne kategórie funkčného využívania územia s cieľom minimalizovať vznik nových nepriepustných spevnených plôch pri rozvoji miest a obcí,
- podporovať tvorbu priepustných a polopriepustných plôch v urbanizovanom prostredí, rozširovať plochy parkov a zelene v mestách a obciach, podporovať vsakovanie zrážkových vôd pre zníženie ich množstva vnikajúceho do kanalizácie a znižovania počtu odľahčovaní a objemu odľahčovaných vôd počas príválových dažďov,
- v prípade výstavby nových priemyselných parkov, obytných komplexov a iných areálov s vysokým podielom spevnených plôch zaviesť povinnosť realizovať prvky na zadržiavanie zrážkových vôd s cieľom spomalenia povrchového odtoku zrážkových vôd,
- dotačnými mechanizmami, cenotvorbou a ďalšími podpornými mechanizmami zvýhodňovať zadržiavanie a využívanie zrážkových vôd pred ich odvedením do stokových sietí aj v prípade rodinných domov, verejných budov a iných objektov, ktoré neslúžia na podnikanie,
- pravidelne prehodnocovať hydraulické kapacity kanalizačných systémov, modernizovať a obnovovať verejné kanalizácie za účelom zníženia priesakov podzemných vôd do stokových sietí, nové stokové siete realizovať prioritne ako delené a tento princíp, ak je to možné a vhodné, uplatňovať aj pri obnove existujúcich stokových sietí; vyústenia zo všetkých odľahčovacích komôr vybaviť zariadeniami na zachytávanie plávajúcich nečistôt, ako aj registračnými zariadeniami na evidenciu a následnú elimináciu odľahčovania mimo trvania príválových dažďov.

Cieľ 2.3. Ochrana majetku, zdravia a životov ľudí pred povodňami v aglomeráciách

Opatrenia:

- zmapovať priebeh odtoku vody počas príválových zrážok a identifikovať odtokové línie a miesta prechodnej akumulácie vôd z príválových zrážok v sídlach, premietnuť ich do územnoplánovacej dokumentácie na úrovni územného plánu zóny, následne im priradiť vhodné funkčné využitie zohľadňujúce ohrozenie povodňami z príválových dažďov,
- nové úpravy vodných tokov v intravilánoch realizovať v kombinácii s revitalizačnými a adaptačnými opatreniami, so spriechodením migračných prekážok na vodnom toku pre ryby a vodné živočíchy, s opatreniami na zachovanie vodného biotopu v období malej vodnatosti toku a opatreniami na zatraktívnenie verejných priestorov okolo riek,
- pri zásahoch do vodných tokov preferovať opatrenia, ktoré okrem zníženia povodňového ohrozenia budú prispievať k zachovaniu resp. obnove charakteru toku, k adaptácii krajiny na zmenu klímy a budú zlepšovať vodný režim v nadväznosti na hydrologické extrémny,

- realizovať opatrenia na zadržiavanie, akumuláciu a odvádzanie vôd pritekajúcich z extravilánu do urbanizovaného územia (intravilánu) vyvolávajúcich povodne; na vhodných miestach osadiť aj zariadenia na zachytávanie plávajúceho odpadu a iných predmetov.

Ukazovatele pre prioritnú oblasť 2.

Ukazovateľ	Cieľová hodnota/trend
počet samospráv so spracovaným dokumentom riešiacim hospodárenie so zrážkovou vodou (samostatný dokument alebo ako súčasť klimatického plánu, adaptačnej stratégie a pod.)	stúpajúci trend
plocha intravilánu miest a obcí vyriešená v strategických dokumentoch zameraných na zadržiavanie vody a adaptáciu na zmenu klímy	stúpajúci trend
plocha území v intravilánoch miest a obcí, z ktorých sú zrážkové vody zadržiavané alebo opätovne využívané	zvýšenie plochy

3. Udržateľné využívanie vôd

Spoločnosť prispôsobuje svoje nároky a odbery vôd reálnym možnostiam a potenciálu územia, so zohľadnením očakávaných dopadov zmeny klímy.

V oblasti využívania vôd je potrebné optimalizovať odbery, hospodáriť s vodou efektívne, zrážkové vody a vyčistené odpadové vody opätovne využívať, podporovať používanie technológií a postupov šetriacich vodu a to najmä s ohľadom na zmenu klímy a jej dopady. Naďalej je potrebné presadzovať využitie podzemnej vody prednostne na pitné účely.



Prioritným cieľom je zosúladiť požiadavky na dosiahnutie dobrého stavu vodných útvarov a požiadavky na hospodárske využívanie vodných zdrojov. Prvým krokom je stanovenie ekologických prietokov vo vodných tokoch, resp. obdobnej hodnoty v prípade podzemných vôd (limitujúca hladina podzemnej vody). Vodné toky, ale aj vodné útvary vo všeobecnosti, musia byť brané ako jeden z užívateľov/odberateľov a musia mať garantované právo na ekologicky dostatočné množstvo vody.

Stanovenie ekologických limitov nie je možné vykonať samostatne bez zmeny stratégie zabezpečenia dodávky vody pre užívateľskú sféru, určenia priority jednotlivých užívateľov a ich strategického významu pre fungovanie štátu. V budúcnosti nebude všade, v každom čase k dispozícii neobmedzené množstvo vody pre každého užívateľa a odberateľa v požadovanej kvalite – realitou sa stanú „semafore“ na regulovanie odberov a využívania vôd v čase nedostatku vody alebo sucha, resp. až úplné odstavenie niektorých skupín užívateľov vôd a zmena spôsobov a podmienok užívania vôd. Toto obmedzenie môže zasiahnuť odberateľov vody - producentov potravín a krmív, priemyselné podniky, obyvateľov, ktorí využívajú vodu pre potreby závlah trávnikov, záhrad či naplňovania bazénov a rovnako užívateľov vôd, ktorí síce vodu neodoberajú, ale využívajú jej potenciál – výrobcov elektriny, či užívateľov vodných tokov na plavbu. Vodné toky, ale aj vodné útvary vo všeobecnosti, musia byť brané ako jeden z užívateľov/ odberateľov a musia mať garantované právo na ekologicky dostatočné množstvo vody.

Zanášanie vodných nádrží, ktoré spôsobuje postupné zmenšovanie ich objemu, obmedzenie interakcie podzemných a povrchových vôd s možnosťou zhoršenia kvality vôd, je závažným vodohospodárskym a ekologickým problémom. Negatívny vplyv sa premietá aj do zníženej ochrany pred povodňami (najmä na konci vzduťtia) a energetického využitia. Odhadovaný objem sedimentov zachytených v nánosoch 23 veľkých vodných nádrží je ~ 44 mil. m³ (MŽP SR, 2020). Znečistené sedimenty sa môžu podieľať na zhoršovaní ekologického a/alebo chemického stavu nielen priamo v nádržiach, ale aj na nižšie ležiacich úsekoch tokov.

Cieľ 3.1. Udržateľné a efektívne využívanie povrchových a podzemných vôd bez ohrozenia ich množstva a kvality

Opatrenia:

- spracovať a aplikovať metodiku stanovenia ekologických prietokov pre rôzne typy útvarov povrchových vôd, ktorá bude zohľadňovať podmienky prirodzenej reprodukcie a života pôvodných druhov rýb a ďalších vodných organizmov a pobrežných ekosystémov, zapracovať metodiku do právnych predpisov,
- stanoviť disponibilné množstvá podzemných vôd v útvaroch a ich zmeny v priebehu roka, v nadväznosti na to určiť limity pre využívanie zdrojov podzemnej vody v jednotlivých útvaroch, zdefinovať pojem „limitujúca hladina podzemnej vody“ pre jednotlivé využívané zdroje podľa zavedenej hierarchie a s ohľadom na zachovanie ekosystémov/biotopov závislých na podzemných vodách,
- upraviť legislatívu a zaviesť systém prioritizácie nárokov jednotlivých typov užívateľov na odbery a užívanie vôd na základe zohľadnenia ekologických prietokov v prípade povrchových vôd a limitnej hladiny/ekologického odtoku v prípade podzemných vôd, zohľadniť pri tom dopady zmeny klímy, ako aj potrebu zabezpečenia dodávok vody podľa typu užívania, socio-ekonomické dopady a technickú realizovateľnosť opatrení a záväzky v oblasti energetickej bezpečnosti a OZE,
- na základe posúdenia dopadov zavedenia ekologických prietokov prehodnotiť a ak je to potrebné upraviť vodoprávne povolenia a manipulačné poriadky vodných stavieb s ohľadom na stanovené ekologické prietoky, prispôbiť prevádzku vodných stavieb zmeneným podmienkam, prioritám a požiadavkám na zabezpečenosť dodávok vody, ale aj na ochranu biotopov, v špecifických prípadoch spracovať návrhy na zmenu účelu a využitia vodných stavieb, alebo ich odstrániť, pri posúdení dopadov bude zohľadnená technická realizovateľnosť navrhovaných úprav, sociálno-ekonomické vplyvy a dopad na výrobu elektrickej energie z obnoviteľných zdrojov,
- prehodnotiť ciele a prepojenie vodohospodárskej bilancie podzemných vôd a povrchových vôd s vodným plánovaním a rozhodovacím procesom a následne ich zapracovať do legislatívy,
- vytvoriť právny rámec stratégie užívania vôd v hraničných vodných útvaroch, prehodnotiť bilaterálne dohody s dotknutými štátmi s cieľom stanoviť pravidlá využívania povrchových a podzemných vôd spoločných vodných útvarov,
- rekonštruovať a modernizovať existujúce vodné nádrže a priehrady s cieľom zlepšenia ich technického stavu, zvýšenia ich bezpečnosti, zachovania resp. obnovy zásobného objemu; nepokračovať v príprave plánovaného vodného diela Slatinka, a vodnej nádrže Ipeľ (Ďubákovo)
- podporiť podmienky pre rekreačné využívanie vôd širokou verejnosťou bez poškodzovania vodných útvarov a ekosystémov; vykonávať opatrenia na zachovanie kvality vôd určených na kúpanie,
- prehodnotiť a upraviť využívanie odkrytých podzemných vôd (vody na kúpanie, rekreačné účely, chov rýb, hospodárske účely a iné),
- identifikovať a realizovať opatrenia efektívneho manažmentu sedimentov pre vodné nádrže, v prípade malých vodných nádrží podporovať odstraňovanie sedimentov s využitím riadených biologických látok a procesov bez vypúšťania vodných nádrží; zaviesť novú klasifikáciu sedimentov a pravidlá ďalšieho možného využitia resp. nakladania s nimi,
- odbery vody pre zasnežovanie umožniť iba z malých nádrží vybudovaných prevádzkovateľmi lyžiarskych stredísk, nie priamo z vodných tokov, vždy však pri dodržaní ekologických prietokov a bez negatívneho vplyvu na stav vodných útvarov aj vo vzťahu ku znečisteniu vôd, a bez negatívnych vplyvov na biotopy a druhy národného a európskeho významu

- vypracovať metodiku pre prípravu a projektovanie stavieb na toku a pre úpravy/revitalizácie toku na posudzovanie zmien chemických, hydromorfologických a biologických ukazovateľov vo vodnom útvare, aby navrhované stavby na toku alebo úpravy toku boli v súlade s cieľmi rámcovej smernice o vode,
- zabezpečiť revitalizáciu, rekultiváciu a následne vhodné využitie odkrytých podzemných vôd po skončení ťažobnej činnosti v súvislosti s ochranou vodných zdrojov a ochranou kvality súvisiacich podzemných vôd (štrkoviská, bagroviská) a ochranou biodiverzity.

Cieľ 3.2. Funkčný krízový manažment pre obdobie sucha a nedostatku vody

Opatrenia:

- vyhodnotiť Akčný plán na riešenie dôsledkov sucha a nedostatku vody
- vypracovať rozhodovacie schémy na reguláciu odberov a využívania vôd s možnosťou obmedziť užívanie vôd v situáciách nedostatku vody a sucha (semafor pre odbery vody) v nadväznosti na operatívny monitoring sucha,
- prehodnotiť zabezpečenosť dodávok vody pre kľúčových odberateľov, osobitne pre kritickú infraštruktúru a pripraviť pre ňu scenáre zabezpečenia vody, vrátane prevodov vody medzi povodiami a prepojení vodárenských sústav regionálneho a nadregionálneho významu,
- určiť lokality s nedostatkom vody na základe spracovanej vodnej bilancie v kontexte nových environmentálnych priorit a cieľov,
- zabezpečiť primárne funkcie existujúcich vodných stavieb vzhľadom na meniace sa klimatické podmienky a zaistiť bezpečnú a spoľahlivú prevádzku vodohospodárskych diel ich rekonštrukciou a modernizáciou (pre aktualizované povodňové a extrémne prietoky),
- modernizovať existujúce vodné stavby vybudované pre vyrovnanie nerovnomerného rozloženia vody v priestore a čase; tam, kde je to efektívne a technicky možné, zároveň s modernizáciou realizovať opatrenia na minimalizáciu negatívnych vplyvov na stav vôd a biotopov, dobudovať infraštruktúru umožňujúcu efektívne hospodárenie s vodou – malé retenčné a zásobné nádrže, podzemné nádrže na vodu a pod.,
- podporovať inovatívne a efektívne metódy nakladania s vodou a opätovné využívanie vyčistenej odpadovej a technologickej vody.

Cieľ 3.3. Využívanie hydroenergetického potenciálu vodných tokov s minimálnym negatívnym dopadom na ekologický stav vodných útvarov a na vode závislých ekosystémov

Opatrenia:

- modernizovať a rekonštruovať existujúce vodné elektrárne a súvisiace vodné stavby (hydroenergetické sústavy); podporovať schémy repoweringu a zvyšovania flexibility elektrizačnej sústavy, pričom súčasťou projektov na predĺženie životnosti hydroenergetických sústav bude aj zmiernenie negatívnych vplyvov na vodné útvary, na vodné a vode závislé ekosystémy (zabezpečenie priechodnosti migračných bariér, dostatočného ekologického prietoku a pod.) a budú zohľadnené očakávané dopady zmeny klímy. V odôvodnených prípadoch preukázaných štúdiou ekologických a sociálno-ekonomických dopadov realizovať zmierňovacie opatrenia samostatne alebo následne po modernizácii a rekonštrukcii vodných stavieb,
- zrušiť Koncepciu využitia hydroenergetického potenciálu vodných tokov SR do roku 2030 (a jej aktualizáciu) a spracovať *Program udržateľného využívania hydroenergetického potenciálu vodných tokov*, ako základného koncepčného dokumentu pre stanovenie rámcov pre plnenie klimaticko-energetických cieľov a záväzkov SR, požadovanej potreby stabilizácie energetickej sústavy a so zohľadnením požiadaviek na ochranu vôd, vodných a na vode závislých

ekosystémov a druhov, plavbu, chránené územia najmä Natura 2000⁶, s posúdením vplyvov na životné prostredie a zdravie obyvateľov, vrátane kumulatívneho vplyvu existujúcich a pripravovaných činností a infraštruktúrnych projektov. V programe definovať úseky vodných tokov, v ktorých nebude výstavba nových zariadení na využitie hydroenergetického potenciálu povolená („no-go“ zóny v špecifikovaných typoch chránených území, na prirodzených úsekoch vodných tokov, referenčných lokalitách, na úsekoch tokov, v ktorých by došlo k zhoršeniu plynulosti a bezpečnosti plavby a pod.), preferovať výstavbu zariadení na využívanie hydroenergetického potenciálu s minimálnym vplyvom na stav vôd, spoločne a konsenzuálne riešiť konflikty medzi záväzkami vyplývajúcimi zo smernice o vode, smernice o biotopoch a smerniciach o obnoviteľných zdrojoch energie,

- prehodnotiť existujúce MVE a v špecifických prípadoch ich zmeniť alebo zrušiť, ak sa preukáže, že straty na biotopoch a/alebo druhov, vrátane finančných nákladov na zmierňujúce opatrenia negatívnych vplyvov, sú vyššie ako benefity z výroby elektriny.

Cieľ 3.4. Priaznivé podmienky pre plavbu bez poškodzovania vodných útvarov, vodných a na vode závislých ekosystémov

Opatrenia:

- spracovať štúdiu uskutočniteľnosti pre rieku Dunaj a zabezpečiť realizáciu riešení na zosúladenie požiadaviek na zabezpečenie parametrov plavebnej dráhy a jej efektívnu a udržateľnú údržbu, s požiadavkami na ochranu vôd v zmysle environmentálnych cieľov RSV a Natura 2000, a to podľa princípov dokumentu ICPDR [Spoločné vyhlásenie o rozvoji vodnej dopravy a ochrane životného prostredia v povodí Dunaja](#),
- Dunaj v starom koryte na úseku Čunovo – Sap prekategORIZOVAŤ na kategóriu bez veľkej plavby, pokiaľ sa potvrdí dostatočná technická spoľahlivosť derivačného kanála VD Gabčíkovo ako dlhodobu udržateľnej vodnej cesty,
- nepodporovať splavnenie riek Morava a Váh pre veľkú plavbu, vrátane prepojenia Váhu a Odry –resp. všetkých variantov trasovania slovenskej časti vodného koridoru Dunaj – Odra – Labe a to vzhľadom na principiálny rozpor s cieľmi rámcovej smernice o vode (ochrana vôd), smernice o biotopoch (ochrana prírody) a ďalších medzinárodných dohovorov na ochranu biodiverzity,
- spracovať *Program rozvoja plavby malých plavidiel* s cieľom zdefinovať inštitucionálny rámec a kompetencie pri plánovaní a realizácii infraštruktúry pre rekreačnú a športovú plavbu, minimálnu skladbu a parametre prvkov tejto infraštruktúry, a zahrnúť zadané podmienky do noriem pre projektovanie vodných stavieb a úpravu korýt a brehov vodných tokov, nádrží a jazier, vyhotoviť pasportizáciu vodných tokov, nádrží a jazier vhodných pre rekreačnú a športovú plavbu.

Cieľ 3.5. Efektívne využívanie vody v poľnohospodárstve

Opatrenia:

- optimalizovať vodný režim poľnohospodársky využívaných pozemkov – zvýšiť vodozadržnú schopnosť pôdy, chrániť pramene a ich okolie, zachovať štruktúrny a zdravý stav pôdy a zabrániť degradácii využívanej poľnohospodárskej pôdy z hľadiska poškodenia fyzikálnych, chemických a biologických vlastností pôdy,
- vytvoriť nástroje na podporu poľnohospodárov pri zlepšovaní efektívnosti nakladania s vodou a pri vytváraní a udržiavaní miestnych zdrojov vody pre poľnohospodársku produkciu – prehodnotiť stav a využívanie malých nádrží vybudovaných v minulosti za účelom zadržiavania vody pre závlahy, rekonštruovať ich a tam, kde je to možné, doplniť nové malé nádrže priamo v poľnohospodárskej krajine,

⁶ https://ec.europa.eu/environment/nature/natura2000/management/docs/hydro_final_june_2018_sk.pdf

- modernizovať a rekonštruovať existujúce zavlažovacie systémy, ich rozširovanie podmieniť zvýšením efektívnosti zavlažovania (technológie znižujúce spotrebu vody, energie),
- prehodnotiť manipulačno-prevádzkové poriadky čerpacích staníc, ako aj vydané povolenia na odbery vody pre závlahy v závislosti od dostupného zdroja vody pre zavlažovanie, očakávané dopady zmeny klímy a stav vodných útvarov, prehodnotiť platby za odbery vody pre závlahy a ďalších užívateľov vody v poľnohospodárstve,
- prehodnotiť stav a funkciu hydromelioračných kanálov a súvisiacich stavieb, navrhnúť zmenu funkcie z odvodňovacích kanálov na vodozádržné alebo závlahové za účelom zlepšenia retencie vody v krajine, podporovať ich priebežnú údržbu s cieľom zachovania funkčnosti,
- stanoviť podmienky na opätovné využívanie vyčistených odpadových vôd na zavlažovanie poľnohospodárskych plodín.

Cieľ 3.6. Priaznivé podmienky pre rozvoj rybárstva

Opatrenia

- spracovať *Program rozvoja rybárstva* ako koncepčný dokument strednodobého a dlhodobého plánu rybárskeho hospodárenia,
- spracovať analýzu dopadov a na jej základe určiť subjekty oprávnené uchádzať sa o výkon rybárskeho práva vo vodných tokoch, stanoviť kritériá na pridelenie výkonu rybárskeho práva a jeho kontroly,
- vykonať revíziu rybárskych revírov a stanoviť ekologickú hodnotu rybárskych revírov,
- legislatívne upraviť problematiku násad rýb určených na zarybňovanie rybárskych revírov,
- rekonštruovať a obnovovať existujúce a budovať nové rybochovné zariadenia a rybníky zamerané na produkciu násad pôvodných druhov rýb určených na zarybňovanie rybárskych revírov v daných povodiach (tzv. genofondové rybochovné zariadenia).
- monitorovať výskyt invázných nepôvodných druhov rýb, prijať opatrenia na rýchlu eradikáciu invázných nepôvodných druhov rýb,
- v spolupráci s odbornou organizáciou ochrany prírody a zástupcami subjektov s výkonom rybárskeho práva spracovať *Plán udržateľného a efektívneho manažmentu jednotlivých druhov rybožravých predátorov* na základe monitoringu, stanovenie biologickej / ekologickej únosnosti vodných útvarov na základe údajov o početnosti predátorov a rybích spoločenstvách na celoslovenskej úrovni.

Cieľ 3.7. Manažment útvarov geotermálnych vôd a energeticky využívaných útvarov podzemných vôd

Opatrenia

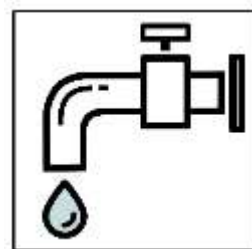
- podporovať efektívne a udržateľné využívanie geotermálnych vôd, napríklad na vykurovanie, rekreačné využitie, poľnohospodársku produkciu a výrobu elektrickej energie tak, aby nedošlo k zhoršeniu stavu/potenciálu útvarov podzemných vôd a povrchových vôd,
- vypracovať metodiku a pravidlá pre hospodárenie, kontrolu, vypúšťanie a riedenie tepelne, chemicky, radiačne znečistených geotermálnych vôd do recipientov, uzavretého cyklu geotermálnych vôd,
- zabezpečiť efektívny a udržateľný manažment energetického využívania podzemných vôd na vykurovanie/chladenie (princíp tepelných čerpadiel) tak, aby nedošlo k zhoršeniu stavu útvarov podzemných a povrchových vôd.

Ukazovatele pre prioritnú oblasť 3.

Ukazovateľ	Cieľová hodnota/trend
počet útvarov podzemnej vody v dobrom kvantitatívnom stave	100 %
počet útvarov povrchovej vody v minimálne dobrom ekologickom stave/potenciály z pohľadu hodnotenia hydrologického režimu	100 %
index využívania vôd ⁷	menej ako 20 %
podiel dĺžky vodných ciest, ktoré sa nachádzajú na útvaroch povrchových vôd v minimálne dobrom ekologickom stave / s dobrým ekologickým potenciálom	100 %
počet vodných elektrární, vrátane malých vodných elektrární, ktoré spĺňajú environmentálne požiadavky zabezpečenia pozdĺžnej kontinuity a zmiernenia negatívnych hydromorfologických zmien	stúpajúci trend

4. Voda pre všetkých obyvateľov

Dostupná a zdravotne bezpečná pitná voda pre všetkých obyvateľov a domácnosti, vrátane sociálne vylúčených, znevýhodnených a marginalizovaných skupín



Zabezpečenie prístupu k zdravotne bezpečnej pitnej vode a k infraštruktúre odvádzania a čistenia odpadovej vody z domácností pre všetkých obyvateľov, vrátane obyvateľov menších obcí, vidieckych oblastí a marginalizovaných skupín, je dlhodobou výzvou Slovenska. Zásobovanie obyvateľov zdravotne bezpečnou pitnou vodou je na dobrej úrovni (89,55% v roku 2019), ale s výraznými regionálnymi rozdielmi. Kvalita odoberanej vody z podzemných a povrchových zdrojov závisí od hydrologických a klimatických podmienok, a zároveň prítomnosti či neprítomnosti zdrojov znečisťovania. K roku 2018 boli verejné vodovody v dlhodobej rozostavanosti a bez zabezpečeného plynulého financovania v 159 obciach. Najmä na východnom Slovensku nie sú dobudované privody pitnej vody z vodárenských nádrží do oblastí, ktoré nemajú k dispozícii miestne zdroje vody na zásobovanie obyvateľov pitnou vodou. Kvalita vody v domových studniach často nespĺňa požiadavky na kvalitu pitnej vody.

Napriek významným investíciám, miera pripojenia domácností na stokovú sieť s vybudovanou čistiarnou odpadových vôd v roku 2019 predstavovala 69,13% z celkového počtu obyvateľov. Na Slovensku sú územia, kde budovanie centralizovaných systémov zásobovania pitnou vodou a čistenia komunálnych odpadových vôd nie je ekonomicky efektívne a preto musí dôjsť k zmene politiky v tejto oblasti a ku zavádzaniu inovatívnych riešení v prístupe ku sanitácii.

Opatrenia vychádzajú z princípu, že zdravotne bezpečná pitná voda musí byť dostupná pre každého obyvateľa Slovenska a každý má rovnaké právo na jej využitie pri dodržiavaní legislatívnych oprávnení. Ekonomický dopad na rôzne skupiny obyvateľov musí byť rovnaký, teda musia byť nastavené systémy pomoci pre špecifické ohrozené skupiny obyvateľstva na kompenzáciu dopadov.

Cieľ 4.1. Zabezpečenie dodávky zdravotne bezpečnej pitnej vody pre všetkých obyvateľov

Opatrenia

- zaviesť manažment rizík dodávky pitnej vody už od vodného útvaru, v ktorom sa vodárenský zdroj nachádza, po konečného spotrebiteľa; riešiť zabezpečenosť dodávok pitnej vody v sústavách ako celkoch,
- vykonávať obnovu, dôslednú prevádzkovú údržbu a rekonštrukcie existujúcich verejných vodovodov, úpravní vôd a vodárenskej infraštruktúry s cieľom znížiť straty vody vo

⁷ The water exploitation index plus (WEI+) - <https://www.eea.europa.eu/data-and-maps/indicators/use-of-freshwater-resources-3/assessment-4>.

vodovodných sieťach a zabezpečiť dodávku zdravotne bezpečnej pitnej vody; budovať nové verejné vodovody,

- diverzifikovať zdroje vody pre zásobovanie obyvateľstva pitnou vodou; navrhnúť riešenie stabilného zásobovania pitnou vodou na celom Slovensku aj v súvislosti s očakávanými dopadmi zmeny klímy,
- nepokračovať v príprave plánovanej vodárenskej nádrže Tichý Potok, preveriť možnosti zabezpečenia pitnej vody pre deficitné oblasti východného Slovenska so zohľadnením disponibilných vodných zdrojov, možností úspor, znížením strát v rozvodoch a iných alternatívnych riešení s cieľom zabezpečenia dlhodobej udržateľnosti zásobovania obyvateľstva vodou a vylúčenia negatívnych vplyvov na územia Natura 2000⁸ aj v podmienkach meniacej sa klímy,
- sledovať a periodicky aktualizovať údaje o výdatnosti vodárenských zdrojov, pripravovať scenáre ďalšieho vývoja aj v súvislosti s očakávanými dopadmi zmeny klímy,
- realizovať hydrogeologický prieskum v deficitných oblastiach identifikovaných podľa vodohospodárskej bilancie množstva podzemných vôd, modernizovať infraštruktúru a dobudovať privody vody z vodárenských nádrží, ako aj perspektívnych zdrojov podzemných vôd do deficitných oblastí,
- optimalizovať akumuláciu vody v distribučných systémoch,
- zavádzať nové (inovatívne) prístupy k úprave surovej vody na pitné účely,
- vytvoriť dotačný mechanizmus pre zlepšenie prístupu k zdravotne bezpečnej pitnej vode pre obyvateľov, ktorí nemajú finančné prostriedky na pripojenie svojej nehnuteľnosti na verejný vodovod alebo nemajú prístup k zdravotne bezpečnej pitnej vode, osobitnú pozornosť venovať sociálne vylúčeným spoločnostiam,
- vytvoriť podmienky na finančnú kompenzáciu obyvateľov, ktorí nemajú prístup k zdravotne bezpečnej pitnej vode z dôvodu dlhodobej kontaminácie vodného zdroja environmentálnou záťažou (napr. v lokalitách Strážske a Bratislava - Vrakuňa).

Cieľ 4.2: Zvýšenie pripojenia obyvateľov na systémy čistenia komunálnych odpadových vôd a zvýšenie podielu čistených komunálnych odpadových vôd

Opatrenia

- zvyšovať podiel obyvateľov napojených na systémy čistenia odpadových vôd:
 - budovať verejné kanalizácie a čistiarnie odpadových vôd, dôsledne vykonávať ich prevádzkovú údržbu a obnovu, a to prioritne v aglomeráciách nad 2000 EO, v chránených vodohospodárskych oblastiach a chránených územiach,
 - v menších aglomeráciách pod 2000 EO, vidieckych oblastiach s rozptýleným osídlením a izolovaných komunitách podporovať decentralizované kanalizačné systémy pre nakladanie so splaškovými odpadovými vodami, vytvoriť k tomu podporné schémy a podmienky, vrátane legislatívnych,
- podporovať zavádzanie nových a inovatívnych postupov čistenia odpadových vôd a na elimináciu rizikových látok a látok vzbudzujúcich obavy,
- zákaz novej výstavby v oblastiach ochranných pásiem vodárenských zdrojov bez napojenia stavieb na verejnú kanalizáciu,
- nastaviť efektívny kontrolný mechanizmus nakladania so splaškovými odpadovými vodami akumulovanými v žumpách a pre dohľad nad kvalitou vôd vypúšťaných z domových čistiarní

⁸ vplyvy sú predmetom primeraného posúdenia podľa § 28 zákona o ochrane prírody a krajiny, napr. Primerané posúdenie vplyvov VN Tichý Potok na územia sústavy Natura 2000 (ŠOP SR, Banská Bystrica, máj 2014)

odpadových vôd; posilniť kapacity čistiarní odpadových vôd na spracovanie splaškových odpadových vôd zo žúmp,

- podporovať energeticky účinné technológie a posun ku klimatickej neutralite pri odvádzaní a čistení komunálnych odpadových vôd,
- vytvoriť motivačný podporný mechanizmus na pripojenie sa obyvateľov, ako producentov odpadových vôd, na existujúcu verejnú kanalizáciu, osobitnú pozornosť venovať sociálne vylúčeným spoločnostiam.

Ukazovatele pre prioritnú oblasť 4.

Ukazovateľ	Cieľová hodnota/trend
podiel obyvateľov s prístupom ku zdravotne bezpečnej pitnej vode	100%
podiel obyvateľov Slovenska so zabezpečeným čistením odpadových vôd systémom aspoň sekundárneho čistenia	85 %

5. Čisté vody

Nepresúvajte znečistenie do vody a zabráňte jej znečisteniu pri zdroji.

Zdrojmi znečisťovania povrchových vôd a podzemných vôd sú bodové zdroje – najmä sídelné aglomerácie, priemyselné prevádzky, skládky, environmentálne záťaž a banské odkaliská a difúzne zdroje, najmä poľnohospodárstvo, neodkanalizované a nečistené splaškové vody z domácností a atmosférická depozícia. V prípade povrchových vôd pretrvávajú ako významný vodohospodársky problém organické znečistenie, znečistenie živinami a prioritnými a relevantnými látkami; v prípade podzemných vôd znečistenie dusíkatými látkami, pesticídnymi látkami a ostatnými nebezpečnými látkami. Aj keď sa významne zefektívnilo monitorovanie kvality povrchových vôd a podzemných vôd, absencia koordinácie integrovaného prístupu k znižovaniu znečisťovania má za následok zložitú identifikáciu pôvodu znečistenia, spôsobu (cesty) vnosu do vôd a jeho významnosti (množstva a nebezpečnosti znečisťujúcej látky). Všeobecným cieľom je zastaviť zhoršovanie stavu/potenciálu vodných útvarov povrchových a podzemných vôd v dôsledku znečisťovania, a dosiahnutie environmentálnych cieľov stanovených rámcovou smernicou o vode.



Nevyhnutné je venovať pozornosť aj ochrane nevyužívaných vodných zdrojov s dobrou kvalitou a výdatnosťou. V tomto prípade je potrebné zabezpečiť nadradenosť verejného záujmu ochrany vôd pri územnom plánovaní, vyhlasovaní nových a prehodnocovaní aktuálnych ochranných pásiem vodárenských zdrojov nad ostatnými záujmami (využitie zdrojov pitnej vody a ochranných pásiem pre zásobovanie obyvateľstva má vždy prioritu pred využitím ochranných pásiem ako stavebných pozemkov).

Regulácia znečisťovania v praxi by mala byť založená nie len na akceptovateľných emisných limitoch, ustanovených pre vypúšťania z bodových zdrojov znečisťovania, ale aj na dôslednom uplatňovaní emisno - imisného a kombinovaného prístupu k bodovým a difúznym zdrojom. Pre odstraňovanie znečistenia v mieste vzniku je potrebné dôsledné využívanie najlepších dostupných techník (BAT v zmysle referenčných dokumentov BREF), tiež postupov najlepšej dostupnej praxe (BAP) a v prípade ak je to účelné, aj uplatňovanie požiadaviek na využívanie najlepších environmentálnych postupov (BEP) znižovania znečisťovania. Takýto prístup zníži riziko znečisťovania vôd vo vodných útvaroch nedosahujúcich environmentálne ciele, ale zároveň môže redukovať aj dopady zmeny klímy (najmä sucha) na kvalitu vôd.

Účinné znižovanie znečisťovania smerom k „nulovému“ je možné len dôslednou integráciou európskych a národných sektorových politík, stratégií, programov a akčných plánov a ich dôslednou

implementáciou. Slovenská republika sa zaviazala k plneniu Akčného plánu nulového znečistenia prijatého na úrovni EÚ v roku 2021.

Napĺňanie nasledujúcich cieľov bude primárne zabezpečované plnením opatrení Vodného plánu správneho územia povodia Dunaja a povodia Visly, ako aj ďalších plánovacích dokumentov, ktorých zoznam je uvedený v kapitole 5 koncepcie.

Cieľ 5.1. Účinná ochrana vodárenských zdrojov

Opatrenia:

- upraviť legislatívne predpisy týkajúce sa podmienok vymedzovania ochranných pásiem vodárenských zdrojov, ich evidencie, prehodnocovania a kontroly, ako aj premietnutia ochranných pásiem do územnoplánovacích dokumentácií, vrátane podmienok a obmedzení z toho vyplývajúcich pre užívateľov a vlastníkov pozemkov v ochrannom pásme, upraviť úhrady za obmedzené užívanie,
- aktualizovať vymedzenie pásiem ochrany vodárenských zdrojov, vrátane kvalitných zdrojov v súčasnosti dočasne nevyužívaných na vodárenské účely, a to aj vo vzťahu k očakávaným dopadom zmeny klímy - spracovať metodiku zohľadňujúcu okrem zmeny klímy v prípade zdrojov podzemných vôd aj rôzne stupne zraniteľnosti zvodnencov, zabezpečiť predbežnú ochranu územia pred nevhodnými činnosťami a stavbami bezprostredne po podaní návrhu na vyhlásenie či zmenu ochranného pásma,
- aktualizovať rozhodnutia aj mapy ochranných pásiem vodárenských zdrojov na úroveň katastrálnych máp; zapracovať aktualizované ochranné pásma do dokumentov využívaných na rozhodovanie, vrátane ich vkladov do katastra nehnuteľností,
- chrániť zdrojové oblasti pitných vôd pred ich využitím na iné ako vodárenské účely,
- vypracovať *Akčný plán znižovania rizika znečisťovania povrchových vôd a podzemných vôd pre Žitný ostrov*, ako chránenú vodohospodársku oblasť s významnými vodárenskými zdrojmi; obdobne vypracovať programy aj pre ostatné chránené vodohospodárske oblasti na Slovensku.

Cieľ 5.2. Zníženie znečisťovania povrchových vôd a podzemných vôd antropogénnou činnosťou

Opatrenia

- vypracovať systém včasného varovania/informovania pred nebezpečenstvom ohrozenia kvality podzemných vôd a kvality povrchových vôd,
- minimalizovať negatívne vplyvy poľnohospodárskych činností na kvalitu vôd – vyžadovať dodržiavanie postupov správnej poľnohospodárskej praxe a precízneho poľnohospodárstva, vrátane používania menej toxických účinných látok v prípravkoch na ochranu rastlín, správnej aplikácie hnojív, pesticídov a iných prípravkov (osobitne v ochranných pásmach vodárenských zdrojov, v chránených vodohospodárskych oblastiach, chránených územiach a v zraniteľných oblastiach),
- dôsledne implementovať najlepšie dostupné techniky (BAT v súlade s referenčnými dokumentmi BREF) v priemyselných prevádzkach; podporovať zavádzanie inovatívnych priemyselných technológií a postupov predchádzania vzniku znečistenia a opätovného využívania vyčistených odpadových vôd v priemyselných prevádzkach; pred vypúšťaním priemyselných odpadových vôd do verejnej kanalizácie realizovať ich účinné predčistenie, najmä od prioritných látok a špecifických relevantných látok,
- zvýšiť kontrolu prevádzok a zariadení, ktoré pracujú so škodlivými látkami v blízkosti vodných tokov a v blízkosti zásob významných zdrojov podzemných vôd,

- vypracovať metodiku a indikátory na hodnotenie environmentálnej škody na vodách pre poskytovanie odborných stanovísk a vyjadrení ku konaniam v zmysle legislatívy o prevencii a náprave environmentálnych škôd,
- predchádzať vzniku nového znečistenia dodržiavaním hierarchie pri tvorbe a nakladaní s odpadmi, minimalizovať tvorbu a maximalizovať ich zhodnocovanie,
- dôsledne monitorovať a kontrolovať existujúce odkaliská a skládky odpadu z hľadiska vplyvov na stav vodných útvarov; zabezpečiť účinné čistenie drenážnych vôd; zákaz otvárania nových skládok na uzavretých starých skládkach v prípadoch, ak nižšie položená skládka nie je izolovaná, stabilizovaná, rekultivovaná a majetkovo-právne vysporiadaná,
- aktualizovať [Štátny program sanácie environmentálnych záťaží](#) a prioritne sanovať environmentálne záťaže v povodiach vodných útvarov v zlom stave alebo spôsobujúce riziko nedosiahnutia dobrého stavu vodných útvarov, ktoré môžu negatívne ovplyvniť kvalitu zdrojov pitnej vody a vody v chránených vodohospodárskych oblastiach a v chránených územiach, osobitnú pozornosť venovať tým environmentálnym záťažiam, ktoré obsahujú látky s preukázateľne negatívnym vplyvom na ľudské zdravie ,
- prijať opatrenia na zníženie znečistenia povrchových vôd plávajúcim odpadom, osobitne plastami,
- pri odstraňovaní inváznych a iných neželaných organizmov minimalizovať používanie látok, ktoré ohrozujú alebo poškodzujú ekosystémy, znečisťujú podzemné vody a/alebo povrchové vody,
- stanoviť pravidlá, spôsob a rozsah využitia okolia tokov a nádrží s cieľom eliminovať znečistenie vody a brehov ľudskou činnosťou (kúpanie, rekreácia, vodné športy, rybolov a zakrmovanie rýb),
- prijať opatrenia na zníženie znečistenia vypúšťaných vôd z rybochovných zariadení.

Cieľ 5.3. Bezpečné nakladanie s čistiarenským kalom a znečistenými sedimentami

Opatrenia

- aktualizovať klasifikáciu sedimentov z hľadiska ich kvality, stanoviť pravidlá a kritériá pre nakladanie s nimi v závislosti od ich znečistenia,
- podporovať zhodnocovanie sedimentov z vodných nádrží,
- podporovať zhodnocovanie čistiarenského kalu v kombinácii s preventívnymi opatreniami na obmedzenie kontaminácie kalov.

Cieľ 5.4. Účinné opatrenia na zníženie znečisťovania látkami vzbudzujúcimi obavy

Opatrenia

- pravidelne aktualizovať zoznam špecifických relevantných látok pre Slovensko, prípravkov na ochranu rastlín (pesticídov a ich transformačných produktov), identifikovať a kvantifikovať znečisťujúce látky vzbudzujúce obavy (napr. farmaceutiká, hormóny, mikroplasty) osobitne pre útvary povrchových vôd a podzemných vôd,
- na základe pasportizácie látok vzbudzujúcich obavy ich zaraďovať do programu monitorovania a stanoviť limitné hodnoty koncentrácií znečisťujúcich látok vo vode, realizovať opatrenia na zníženie znečisťovania povrchových vôd a podzemných vôd látkami vzbudzujúcimi obavy,
- realizovať opatrenia na znižovanie množstva vypúšťaných znečisťujúcich látok vzbudzujúcich obavy v priemyselných a komunálnych odpadových vodách prostredníctvom zmeny legislatívnych pravidiel a podporovať progresívne technické a technologické opatrenia na čistiarnach odpadových vôd.

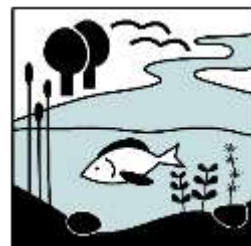
Ukazovatele pre prioritnú oblasť 5.

Ukazovateľ	Cieľová hodnota/trend
Počet (%) kvartérnych a predkvartérnych útvarov podzemných vôd v dobrom chemickom stave pre dusičnany, amónne ióny a fosforečnany	63 (84%)/(2030) 69 (92%)/(2050)
Počet (%) kvartérnych a predkvartérnych útvarov podzemných vôd v dobrom chemickom stave pre pesticídne látky	74 (99%)/(2030, 2050)
Počet (%) útvarov povrchových vôd, spĺňajúcich v rámci ekologického stavu/ potenciálu environmentálne normy kvality pre špecifické látky pre územie SR	1312 (97%)/(2030) 1340 (99%)/(2050)
Počet (%) kvartérnych a predkvartérnych útvarov podzemných vôd v dobrom chemickom stave pre ostatné nebezpečné látky	69 (92%)/(2030) 72 (96%)/(2050)
Počet (%) útvarov povrchových vôd spĺňajúcich kvalitatívne požiadavky ekologického stavu/ potenciálu pre organické látky (ukazovatele CHSK, BSK ₅)	1190 (88%)/(2030) 1340 (99%)/(2050)
Počet (%) útvarov povrchových vôd, spĺňajúcich kvalitatívne požiadavky ekologického stavu/ potenciálu pre živiny (ukazovatele foriem dusíka a fosforu)	1019 (75%)/(2030) 1340 (99%) (2050)
Plocha poľnohospodárskej pôdy zaradená do zraniteľných oblastí	klesajúci trend
Počet (%) útvarov povrchových vôd, spĺňajúcich environmentálne normy kvality pre prioritné látky (bez všadeprítomných látok) pre hodnotenie chemického stavu	1330 (98%)/(2030) 1340 (99%)/(2050)
Počet mimoriadnych zhoršení vôd spôsobených nakladaním s odpadovými vodami a inými hospodárskymi činnosťami	klesajúci trend

6. Živé rieky

Rieky a riečna krajina sú schopné poskytovať širokú škálu ekosystémových služieb pre spoločnosť.

Jeden z kľúčových záväzkov formulovaných v [Stratégii EÚ pre biodiverzitu do roku 2030](#) sa týka obnovy najmenej 25 000 km voľne tečúcich úsekov riek prostredníctvom odstránenia bariér a revitalizáciou záplavových území⁹. Štáty EÚ by sa súčasne mali podieľať aj na napĺňaní globálnych cieľov pre biodiverzitu, ktoré sa týkajú zvýšenia rozlohy, spojitosti a integrity prírodných systémov prostredníctvom ochrany zostávajúcich nedotknutých území a divočiny. Cieľom je dosiahnutie podielu zväčšenie prísne chránených území aspoň na 10 % suchozemskej výmery EÚ (v rámci cieľa na dosiahnutie podielu chránených území na 30 % suchozemskej výmery EÚ), vytváranie a integrovanie ekologických koridorov. Preto je potrebné aj na Slovensku aktívne pristúpiť k zmiernovaniu negatívnych vplyvov jestvujúcich vodných stavieb – bariér rôzneho typu, nevhodných úprav tokov a záplavových území a prijímať opatrenia na zlepšenie kvality vody v znečistených úsekoch nedosahujúcich dobrý stav/potenciál.



Ambíciou je obnova prirodzeného charakteru nevhodne upravených vodných tokov a záplavových území (vrátane mokradí), zníženie ich fragmentácie (odstránenie alebo spriechodnenie bariér) a obnova biologickej a morfolologickej spojitosti tokov (umožnenie migrácie vodných organizmov, najmä rýb, transport sedimentov) tak, aby vodné útvary dosahovali aspoň dobrý ekologický stav/potenciál. Toto všetko je dôležité pre zvýšenie retenčnej kapacity krajiny, podporu samočistiacej schopnosti tokov, obnovu a rozvoj biodiverzity, adaptáciu krajiny na očakávané negatívne dôsledky

⁹ <https://damremoval.eu/25000-km-of-rivers-to-be-restored-through-barrier-removals/>

zmeny klímy, vrátane extrémnych hydrologických situácií (povodne, sucho) a v neposlednom rade aj pre schopnosť riek a riečnej krajiny poskytovať ekosystémové služby, vrátane rybárstva.

Cieľ 6.1. Systematická obnova vodných tokov vrátane pririeknych mokradí, odstraňovanie a zmierňovanie nepriaznivých dopadov využívania vôd na vodné toky

Opatrenia:

- pripraviť *Program revitalizácie vodných tokov a ich záplavových území*, ako dlhodobý plán pre systematickú revitalizáciu vodných tokov, obnovu pririeknych mokradí a pre zabezpečenie ochrany prirodzených úsekov vodných tokov a ich záplavových území,
- vypracovať metodiky a technické normy na revitalizáciu vodných tokov, zapracovať do nich inovatívne postupy a najnovšie poznatky,
- systematicky obnovovať pozdĺžnu kontinuitu tokov - odstraňovať a spriechodňovať migračné bariéry na vodných tokoch na základe dôkladného vyhodnotenia dopadov odstránenia, tieto opatrenia realizovať ako súčasť komplexných revitalizácií, ale aj samostatne; preferovať odstránenie bariér, spriechodnenie realizovať iba v prípade tých bariér, ktoré nie je možné odstrániť; uprednostňovať prírode blízke typy rybovodov (biokoridory, balvanité sklzy) a technické rybovody budovať iba tam, kde nie je možné iné riešenie,
- spracovať projekty revitalizácie a realizovať (aj ako súčasť údržby vodných tokov) postupne opatrenia na obnovu pôvodného charakteru vodných tokov v úsekoch na to určených a na zadržanie vody v krajine, adaptácie na negatívne dôsledky zmeny klímy, zatriaktivnenie a zlepšenie stavu verejných priestorov v okolí vodných tokov (chodníky pre peších, cyklotrasy, oddychové zóny), zabezpečiť interdisciplinárnu spoluprácu a pomoc expertov pri realizácii podobných projektov iniciovaných samosprávami a inými subjektmi,
- vymedziť úseky vodných tokov v oblastiach, kde vplyvom výstavby hatí, úprav vodných tokov a komerčného bagrovania došlo k významnej nerovnováhe v režime sedimentov (erózia/zanášanie dna); na týchto úsekoch realizovať opatrenia prioritne zamerané na obnovu pôvodného režimu transportu sedimentov a dosiahnutie dynamickej stability,
- v súvislosti s rizikom masového množenia tzv. povodňových druhov komárov v riečnych nivách zaviesť systematický program regulácie ich populácií, využívať postupy a prípravky s minimálnym negatívnym vplyvom na mokradové ekosystémy (environmentálny manažment, biologická kontrola).

Cieľ 6.2. Revitalizácia záplavových území - rozšírenie a obnova priestoru pre vodné toky a mokrade všade tam, kde to podmienky umožňujú

Opatrenia:

- reformou v oblasti krajinného plánovania, legislatívnymi úpravami a nadväzujúcim prepracovaním technických noriem umožniť komplexné revitalizácie vodných tokov prírode blízky spôsobom, ktorý podporí dosiahnutie dobrého stavu/potenciálu vodných útvarov, zadržiavanie vody v krajine, spomaľovanie jej odtoku, laterálnu spojitosť a obnovovanie zásob podzemnej vody,
- právna úprava vodného zákona tak, aby sa revitalizácie stali súčasťou správy tokov a ak sa pôsobením vôd alebo iným prírodným vplyvom zmení koryto vodného toku, správca bude požadovať povolenie o navrátenie do pôvodného koryta len v prípade upravených tokov.
- majetkovo-právne vysporiadať vlastníctvo pozemkov pod a v okolí vodných tokov, vrátane existujúcich vodných stavieb – previesť do vlastníctva štátu, podporovať realizáciu komplexných pozemkových úprav s vyčlenením pozemkov v blízkosti vodných tokov na účel revitalizácie,

- na hraničných vodných tokoch definovať štátnu hranicu prechádzajúcu cez vodný tok ako pohyblivú, v prípade potreby plánovania revitalizácií na hraničných vodných tokoch uzatvoriť príp. aktualizovať bilaterálne dohody s príslušnými krajinami a po odsúhlasení komisiami hraničných vôd aj realizovať revitalizácie na hraničných vodných tokoch.

Cieľ 6.3. Živé rieky ako významný prvok pre zachovanie a podporu biodiverzity

Opatrenia:

- spracovať a implementovať programy starostlivosti o chránené územia na vodných tokoch a v ich okolí, zabezpečiť vhodný manažment biotopov a druhov podľa konkrétnych opatrení v [Prioritnom akčnom rámci \(PAF\)](#) a podľa ďalších dokumentov ochrany prírody a krajiny na národnej a európskej úrovni, opatrenia s vplyvom na správu vodného toku musia byť navrhnuté v súčinnosti s jeho správcom,
- preventívne opatrenia na ochranu pred povodňami, rovnako ako všetky následné práce po povodniach v chránených územiach vykonávať tak, aby nedošlo k poškodeniu predmetu ochrany a na vodu viazaných ekosystémov, opatrenia s vplyvom na predmet ochrany musia byť odsúhlasené organizáciou štátnej ochrany prírody,
- na prirodzených úsekoch vodných tokov zabezpečiť ochranu prirodzeného charakteru toku a riečneho ekosystému, vrátane dynamiky, interakcie abiotických a biotických procesov medzi korytom a záplavovým územím, zároveň prostredníctvom zmeny legislatívy v tomto území eliminovať opatrenia s negatívnym vplyvom na ekologický stav vodných útvarov, na vodné a na vode závislé ekosystémy,
- zabezpečiť ochranu referenčných lokalít potrebných pre dlhodobé a systematické monitorovanie vôd podľa rámcovej smernice o vode, ako aj najcennejších úsekov prirodzených vodných tokov,
- obnovovať a účinne chrániť brehové porasty a sprievodnú vegetáciu vodných tokov,
- zabezpečiť obnovu laterálnej konektivity s cieľom zachovania existujúcich a vytvárania nových mokradí (hot spoty biodiverzity), ktoré zabezpečia prežitie rôznorodých organizmov a ich spoločenstiev,
- zabezpečiť kvalitné údaje o biotickej zložke vodných ekosystémov a ich pravidelnú aktualizáciu podporou inovatívnych postupov pri monitorovaní stavu biodiverzity.

Cieľ 6.4. Ryby ako súčasť živých riek

Opatrenia:

- vytvoriť rámec na implementáciu prílohy II. Bonnského dohovoru s cieľom ochrany migrujúcich druhov rýb, vypracovať a implementovať *Národný akčný plán pre jesetery*,
- vypracovať a realizovať programy záchrany a národné akčné plány pre ohrozené druhy rýb, ako aj o územia národného a európskeho významu, kde predmet ochrany tvoria druhy ichtyofauny národného a európskeho významu,
- v rámci projektov revitalizácií navrhovať a zohľadňovať opatrenia zabezpečujúce vhodné podmienky pre existenciu a prirodzenú reprodukciu rybích spoločenstiev, zaviesť monitoring a vyhodnotenie účinnosti revitalizačných opatrení vo vzťahu k ichtyofaune,
- vytvoriť systém podporných mechanizmov na ochranu pôvodných druhov rýb a vytváranie podmienok na ich prirodzenú reprodukciu, migráciu, ochranu neresísk a iných dôležitých biotopov,
- legislatívnou úpravou umožniť oprávneným fyzickým a právnickým osobám vykonávanie kontroly prevádzky a monitorovania funkčnosti rybovodov, a navrhovať orgánom štátnej vodnej správy opatrenia na odstránenie nedostatkov a sankcie za porušenie povinností.

Ukazovatele pre prioritnú oblasť 6.

Ukazovateľ	Cieľová hodnota/trend
dĺžka revitalizovaných úsekov vodných tokov s dosiahnutým dobrým ekologickým stavom / potenciálom	najmenej 95 km
dĺžka voľne prúdiacich úsekov vodných tokov získaných odstránením bariér	najmenej 250 km
dĺžka bariérami neovplyvnených úsekov vodných tokov	nie zhoršujúci sa trend
plocha obnovených pririeknych mokradí v záplavových územiach	ha

7. Dunaj – náš a európsky veľtok

Udržateľné, vyvážené a koordinované využívanie Dunaja a jeho okolia bez toho, aby niektorá funkcia či nárok potláčal, či ohrozoval iné funkcie a nároky.

Dunaj je významná medzinárodná rieka, ktorá spája nielen mnoho národov, ale aj množstvo rôznorodých ľudských aktivít, a zároveň vytvára dosiaľ zachované, avšak veľmi krehké, unikátne prírodné dedičstvo s množstvom druhov organizmov. Napája vodou našu najväčšiu zásobáreň podzemnej vody, ktorá sa využíva na pitné účely, Žitný ostrov.



V relatívne malom priestore má nároky a potreby množstvo subjektov, preto je dlhodobou výzvou dosiahnuť vzájomné rešpektovanie a zosúladovanie rôznych oblastí. Potrebné je zastaviť degradáciu prírodného prostredia v okolí Dunaja, znížiť množstvo živín pritekajúcich do Čierneho mora, zabezpečiť kompromisný, viacúčelový rozvoj a obnovu povodia Dunaja a jeho dôležitých funkcií odborne podloženými postupmi. Splnenie požiadaviek na komplexné využívanie a ochranu Dunaja v kontexte súčasných priorít spoločnosti predpokladá zosúladenie rôznych nárokov v tom istom území s ambíciou dosiahnutia týchto cieľov:

- Dunaj bude, tam kde je to možné, čo najbližšie k prirodzenému stavu; bude dosahovať dobrý ekologický stav/potenciál a prírodné prostredie bude mať čo najbohatšiu druhovú rozmanitosť,
- alúvium Dunaja bude cenným a kvalitným zdrojom pitnej vody,
- zároveň bude zabezpečený potrebný stupeň protipovodňovej ochrany pre dôležité ľudské aktivity a infraštruktúru,
- vodné elektrárne na Vodnom diele Gabčíkovo budú efektívne vyrábať elektrinu,
- na vodnej ceste medzinárodného významu budú zabezpečené podmienky na vykonávanie bezpečnej a efektívnej plavby lodí vnútrozemskej plavby a malých plavidiel,
- Dunaj bude ozdobou miest a obcí, ktoré ležia na jeho brehoch, ich obyvatelia, ale aj návštevníci budú viac využívať brehy Dunaja ako verejne prístupný priestor na oddych, rekreáciu a vzdelávanie,
- správa Dunaja, rôzne zámery a projekty na Dunaji budú mať širokú verejnú podporu, ktorá bude zabezpečená vhodnou participáciou rôznych dotknutých aktérov podľa možností už pri definovaní zámerov,
- manažment Dunaja a všetky zámery na jeho úpravy a obnovu budú koordinované so susednými štátmi, ako aj v rámci povodia Dunaja,
- inštitúcie podieľajúce sa na správe, využívaní, ochrane a obnove Dunaja budú mať potrebné kapacity, odbornú úroveň, materiálne vybavenie a zodpovedajúce financovanie, budú vzájomne efektívne a koordinovane spolupracovať na dosiahnutí spoločných cieľov a ich zodpovednosti a kompetencie budú jasne a logicky definované,
- vyššie uvedené body musia zohľadňovať aj očakávané dopady zmeny klímy.

Medzi hlavné ekonomické využitia Dunaja patrí plavba a hydroenergetika. Preto sú opatrenia pre Dunaj naformulované s cieľom zosúladienia rozvoja týchto oblastí s cieľmi ochrany vôd, v súlade s princípmi zakotvenými v medzinárodných dokumentoch Medzinárodnej komisie pre ochranu Dunaja - ICPDR „[Spoločné vyhlásenie o rozvoji vodnej dopravy a ochrane životného prostredia v povodí Dunaja](#)“ a „[Hlavné zásady udržateľného rozvoja hydroenergetiky v povodí Dunaja](#)“. Výsledkom bude koncepčné priestorové usporiadanie do roku 2030 s výhľadom do roku 2050:

- voľne prúdiaci úsek Devín – Bratislava, s potrebnými plavebnými regulačnými úpravami a kompenzačnými/ zmierňujúcimi revitalizačnými opatreniami, zabezpečí, že do vzdutého úseku vodného diela (VD) Gabčíkovo bude pritekať voda z úseku v dobrom ekologickom stave, čo je dôležité aj pre udržateľné využívanie zdrojov pitnej vody,
- VD Gabčíkovo s výrobou elektriny z obnoviteľného zdroja, s komplexnou obnovou (ekologickou a technologickou), s humanizáciou prostredia VD a s opatreniami na zmiernenie negatívnych vplyvov na životné prostredie a ekosystémy,
- staré koryto Dunaja a ramenné sústavy vyhradené najmä pre protipovodňovú ochranu, ochranu prírody, revitalizačné opatrenia, vrátane sezónnych záplav, športovú a rekreačnú plavbu, bez tlakov veľkej plavby, pokiaľ sa potvrdí dostatočná technická spoľahlivosť derivačného kanála VD Gabčíkovo, ako dlhodobu udržateľnej vodnej cesty,
- voľne prúdiaci úsek Sap – ústie Ipľa s potrebnými regulačnými plavebnými úpravami a kompenzačnými/ zmierňujúcimi revitalizačnými opatreniami, zabezpečí obnovu rieky, ktorej ekologický stav degraduje v oblasti VD Gabčíkovo.

Sústava vodných diel Gabčíkovo – Nagymaros je predmetom medzinárodného súdneho sporu s Maďarskom. Navrhovaná koncepcia nie je relevantným podkladom pre riešenie súdneho sporu, ale podkladom pre využívanie, správu a rozvoj predmetného úseku Dunaja v dočasnom režime do uzavretia sporu.

Prioritné opatrenia:

- zlepšiť hydromorfologické parametre Dunaja: obnoviť laterálnu spojitosť – obnoviť prírodné brehy, pobrežné zóny a bočné ramená; zabezpečiť pozdĺžnu spojitosť a priechodnosť migračných bariér pre ryby, iné vodné organizmy a rekreačné plavidlá; zabezpečiť prirodzenú variabilitu a dynamiku prúdenia; zlepšiť dotáciu vody do ohrozených ramenných ekosystémov, zabezpečiť ochranu prírodných ostrovov, zlepšiť podmienky pre výskyt a reprodukciu pôvodných druhov rýb, vrátane dunajských jeseterov implementáciou opatrení, ako je napr. [Paneurópsky akčný plán pre jesetery](#),
- realizovať komplexný manažment sedimentov na VD Gabčíkovo: zlepšenie prirodzeného kontinuálneho transportu sedimentov cez vzdúvacie objekty a úseky tokov cielenými technickými a revitalizačnými opatreniami, priebežné, systematické a udržateľné odstraňovanie nánosov sedimentov; nakladanie so sedimentami v kombinácii opatrení - opätovné vypúšťanie do Dunaja, deponovanie na určených miestach mimo zdrže a v zdrži, komerčné využitie; pri zohľadnení príslušných ekologických, technických a ekonomických aspektov,
- zlepšiť podmienky pre plavbu: regulačné úpravy a údržba plavebnej dráhy, kompromisne zohľadňujúce požiadavky na parametre plavebnej dráhy a jej efektívnu a udržateľnú údržbu, s požiadavkami na ochranu vôd v zmysle ekologických cieľov RSV; zlepšiť podmienky pre športovú a rekreačnú plavbu,
- obnoviť systém protipovodňovej ochrany v oblasti starého koryta Dunaja a adaptovať ho na klimatické a antropogénne zmeny v povodí, vhodnými opatreniami zvýšiť povodňovú kapacitu problémových úsekov a objektov.

Podrobný zoznam cieľov a opatrení pre Dunaj je uvedený v prílohe koncepcie vodnej politiky.

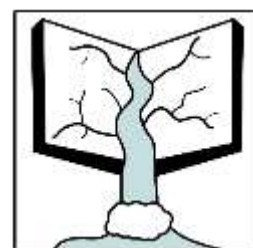
Ukazovatele pre prioritnú oblasť 7.

Ukazovateľ	Cieľová hodnota/trend
ekologický stav súčasných prirodzených vodných útvarov Dunaja	dobrý alebo veľmi dobrý
ekologický potenciál výrazne zmeneného vodného útvaru ovplyvneného VD Gabčíkovo	dobrý alebo veľmi dobrý
dĺžka zachovaných voľne prúdiacich úsekov Dunaja medzi Devínom a ústím Ipľa (vrátane starého koryta Dobrohošť - Sap)	143 km podmienené výsledkom aplikácie rozsudku medzinárodného súdneho dvora v spore SR-M o SVD G-N
zlepšenie hydromorfologických parametrov - dĺžka obnovenia prírodných a prírode blízkych brehov - počet obnovených bočných ramien prepojených s hlavným korytom Dunaja - bariéry budúprichodné pre ryby, vodné organizmy a malé rekreačné plavidlá - zvýšenie prietoku vody, rýchlosti prúdenia a ich dynamiky v ohrozených ramenných sústavách na základe výsledkov potrebného výskumu	minimálne 12 km minimálne 10 ramien všetky bariéry ÁNO
ochrana územia a dôležitej infraštruktúry pred povodňami, so zarátaním vplyvov zmien klímy - na Q_{100} , resp. Q_{1000} (pre Bratislavu a objekty VD Gabčíkovo)	ÁNO
parametre plavebnej dráhy podľa odporúčaní DK a dohody AGN	ÁNO

8. Rozumieť vode

Veda a výskum, vzdelávanie a osвета o vode, pre budúce generácie.

Riešenie súčasných a budúcich problémov ochrany a využívania vôd, spojených so zvyšovaním extrémov a ďalšími očakávanými negatívnymi dopadmi zmeny klímy akcelerovaných nevhodným využívaním krajiny, zasiahne všetky oblasti života. Vzdelávanie je jedným zo základov, na ktorom sa dá budovať zmena postojov v spoločnosti k ochrane vôd a povodí a prispieť k vytvoreniu spoločenského vedomia pre akceptáciu vodnej politiky smerujúcej k udržateľnému využívaniu vodných zdrojov. Cieľom vzdelávania má byť vytvorenie kapacity na zvýšenie individuálneho a spoločenského povedomia a informovanosti smerom ku novej kultúre ochrany vôd a potrebe integrovaného hospodárenia s nimi.



Účinné opatrenia na ochranu kvantity a kvality vôd musia vychádzať z dostatočnej úrovne pochopenia a preskúmania stavu vôd na Slovensku, vrátane prírodných aj antropogénnych procesov na ne vplývajúcich. Preto je nevyhnutné podporovať a systematicky rozvíjať odborné kapacity na prieskum a výskum životného prostredia, ako aj vzdelávanie o všetkých aspektoch súvisiacich s vodou a so zmenou klímy.

Cieľ 8.1. Vysoká úroveň výskumu a inovácií v oblasti ochrany a využívania vôd umožňujúca aplikovať nové vedecké poznatky do ochrany a manažmentu vôd

Opatrenia:

- vytvoriť mechanizmus na podporu dlhodobého základného a aplikovaného výskumu vo všetkých oblastiach súvisiacich s ochranou a využívaním vôd, spolu s návrhom finančného krytia na udržateľnosť tohto mechanizmu,

- efektívne a systematicky podporovať výskum v oblasti skúmania predpokladaného vývoja zmeny klímy, jej dopadov a dopadov zmeny spôsobu využívania krajiny na odtokový režim, vrátane výskumu na posudzovanie účinnosti opatrení a dopadov zmeny klímy na stav vodných útvarov,
- podporovať transdisciplinárny výskum v oblasti biodiverzity, hydrologických, morfológických, hydrogeologických a biologických procesov a ich vzájomnej interakcie a trendov ich zmien – podporovať spoločné projekty rôznych partnerov, aj so zahraničnými subjektmi,
- umožniť a podporovať kontinuálne odborné vzdelávanie pracovníkov vo vodnom hospodárstve v oblasti inovatívnych postupov a technológií,
- definovať okruhy vedeckých úloh v súlade s požiadavkami praxe, využívať ich výstupy a zapojenie expertných skupín s vedeckou účasťou pri príprave investícií a opatrení, pri rozhodovaní, príprave a aktualizácii strategických dokumentov a pod.,
- spolupracovať pri riešení aktuálnych problémov a výskumných a vývojových projektov so súkromným sektorom – zdieľať know-how, skúsenosti a kontakty, transparentne zapájať privátne subjekty do vzdelávacieho procesu,
- podporovať digitalizáciu zberu, spracovania a vyhodnocovania údajov a výsledkov vedeckých a výskumných prác, zabezpečiť technologickú podporu výskumným pracovníkom a kapacity pre spracovanie veľkých dát, tvorbu databáz, mapových služieb a ďalších podkladov pre reportovanie a vedecko-výskumné činnosti.

Cieľ 8.2. Kvalitná environmentálna výchova a vzdelávanie v oblasti ochrany a využívania vôd vo formálnom vzdelávaní na všetkých úrovniach

Opatrenia:

- uľahčiť spoluprácu organizácií v rezorte životného prostredia s vysokými školami a univerzitami, zapojiť študentov vyšších ročníkov do praxe, vrátane finančnej motivácie pre študentov, podporovať moderné spôsoby výučby, možnosti praxe, kurzov, stáží,
- zmeniť personálnu politiku s cieľom prijímania nových zamestnancov do organizácií a podnikov v sektore vodného hospodárstva už počas ich štúdia, zaviesť možnosť platených stáží, štipendií, prípadne čiastočných pracovných úväzkov pre študentov druhého a tretieho stupňa vysokoškolského vzdelávania,
- podporovať zriaďovanie a fungovanie študijných programov na stredných odborných školách, zabezpečiť duálne vzdelávanie v oblasti vodného hospodárstva, vrátane technických študijných odborov, podporovať transformáciu študijných odborov, ktoré zanikajú alebo sú prebytočné na odbory súvisiace s ochranou a využívaním vôd,
- podporovať participatívne plánovanie v rámci akreditácie vzdelávacích programov, pri ktorom bude povinnosť zahrnúť odborníkov z praxe.

Cieľ 8.3. viesť k zodpovednej výrobe, spotrebe a ochrane vôd neformálnym vzdelávaním pre všetky skupiny verejnosti

Opatrenia:

- vytvoriť stratégiu komunikácie, transferu poznatkov a neformálneho vzdelávania pre rôzne cieľové skupiny v participatívnom procese medzi expertmi (v oblasti vôd, vzdelávania, marketingu a komunikácie) a zástupcami cieľových skupín, pri tom zapájať partnerov a iniciovať a využívať synergiu s informačnými a vzdelávacími aktivitami v sektore aj mimo neho,
- zvyšovať verejné povedomie o hodnote vody, význame jej ochrany, vrátane ochrany riek a ich obnovy, zadržiavania vody v krajine, predchádzania a zmierňovania dopadov zmeny klímy pomocou ochrany ekosystémov viazaných na vodu a ich služieb, o potrebe a spôsoboch efektívneho využívania a úspory vody, vrátane podzemných vôd, ktoré sú zdrojom pitnej vody,

- v rámci existujúcich alebo vznikajúcich centier neformálneho vzdelávania a environmentálnej výchovy prepojiť ich činnosť s problematikou ochrany a využitia vôd, umožniť zážitkové vzdelávanie napr. formou hier, pozorovania vodných živočíchov, vtáky a pod.; na existujúcich veľkých vodných dielach – zriadiť priestory na informovanie a neformálne vzdelávanie o prínosoch nádrží, o ich pozitívnom aj negatívnom vplyve na krajinu a ľudskú spoločnosť.

Ukazovatele pre prioritnú oblasť 8.

Ukazovateľ	Cieľová hodnota/trend
počet vedeckých článkov a publikácií v režime otvoreného prístupu	rastúci trend
počet študentov zapojených do praxe v oblasti ochrany a využívania vôd	rastúci trend

9. Zodpovedné a informované rozhodovanie o vode

Informácie - plánovanie – rozhodovanie

Dostupnosť relevantných údajov a informácií pre laickú aj odbornú verejnosť o ochrane a využívaní vôd je jedným zo základných predpokladov participatívneho prístupu pre tvorbu, implementáciu a hodnotenie politík v oblasti vodného hospodárstva. Informačné systémy v tejto oblasti sú zatiaľ vytvárané prevažne decentralizovane v rámci odborných organizácií a inštitúcií, preto je základným cieľom konsolidácia a prepojenie dát medzi všetkými zainteresovanými subjektmi, zlepšenie uchovávaní, spracovávaní a toku dát, a tiež sprístupnenie údajov verejnosti. Plnenie cieľov konsolidácie a prepojenia dát ako aj budovanie informačných systémov je v súlade s princípmi [Stratégie digitálnej transformácie Slovenska 2030](#).



Integrálnou súčasťou riadenia je okrem informovania (tok informácií, vrátane ich správneho získavania a spracovania) aj plánovanie (podľa hraníc povodí, čiastkových povodí a mikropovodí) a rozhodovanie, pričom vymáhateľnosť práva je v tomto kroku určujúca. Monitorovanie vôd musí poskytovať dostatočnú informačnú bázu pre plánovací a rozhodovací proces, pre hodnotenie účinnosti implementovaných opatrení, pre plnenie medzinárodných záväzkov Slovenska a pre informovanie verejnosti.

Výzvou je vyriešiť akútny nedostatok odborných kapacít s najnovšími odbornými vedomosťami, jazykovými schopnosťami a odbornými zručnosťami z oblasti vodného hospodárstva a súvisiacich oblastí. Aj v dôsledku nepriaznivej vekovej štruktúry zamestnancov na všetkých úrovniach hrozí v priebehu niekoľkých rokov zlyhanie odborného zabezpečovania plynulosti všetkých verejnoprospešných služieb týkajúcich sa zabezpečovania dodávky pitnej vody, odvádzania a čistenia odpadových vôd, správy vodných tokov, vodných stavieb, vodných ciest, ochrany pred povodňami; nedostatok odborníkov na rôzne biotické komponenty vôd vedie k absencii kvalitnej poznatkovej bázy, nevyhnutnej pre správny a efektívny manažment vôd.

Cieľ 9. 1. Rozhodovanie orgánov štátnej správy, samosprávy a ďalších subjektov vychádza z aktuálnych údajov, ktoré sú dostupné na jednom mieste a v užívateľsky inkluzívnom prostredí aj pre zainteresovanú verejnosť

Opatrenia:

- podporovať konsolidáciu údajov a informácií o vode u všetkých odborných organizácií a subjektov, podporovať kompatibilitu zdrojových údajov pre zdieľanie informácií o ochrane a využívaní vôd,
- vytvorením informačného systému Voda (IS Voda) integráciou existujúcich informačných systémov a prepojením údajov z iných sektorov a rezortov zabezpečiť dostupnú komplexnú bázu relevantných dát a informácií o vode,

- prehodnotiť a aktualizovať evidenciu o vodách, vrátane aktualizácie a kontroly nahlasovacej povinnosti,
- sprístupniť zainteresovanej verejnosti zrozumiteľne spracované informácie o stave, ochrane a využívaní vôd, vrátane informácií o dôvodoch zhoršenia stavu vôd a možných riešeniach, o zmene klímy a jej dopadoch na vodu a ekosystémy, o strategických dokumentoch v oblasti vôd, čím sa splní základná podmienka pre aktívnu účasť verejnosti na ochrane vôd,
- sprístupniť samosprávam, odbornej aj laickej verejnosti kvalitné a pravidelne aktualizované mapy povodňového ohrozenia a mapy povodňového rizika v parametroch, ktoré umožňujú jej efektívne používanie a premietnutie do územnoplánovacej dokumentácie a ďalších dokumentov, ako aj ich zdieľanie prostredníctvom dostupných a aktuálnych sieťových služieb,
- zjednodušovať a automatizovať procesy tak, aby sa rozhodovanie čo najviac zobjektívnilo a skrátilo; zaviesť jednotné vzory vydávaných rozhodnutí orgánov štátnej vodnej správy v elektronickej forme, konsolidovať ich evidenciu (ukladanie a dostupnosť),
- zaviesť interdisciplinaritu v rozhodovacích procesoch - umožniť vstúpiť do rozhodovacích procesov vo vodnom hospodárstve aj odborníkom z iných oblastí podľa daného problému.

Cieľ 9.2. Zlepšiť rozsah a kvalitu zberu údajov o vode

Opatrenia:

- rozšíriť monitorovanie vôd Slovenska tak, aby umožnilo sledovanie, analyzovanie a vyhodnocovanie nových javov a ukazovateľov (zmena klímy, extrémne hydrologické situácie, znečisťujúce látky vzbudzujúce obavy, fragmentácia riečnej siete, biologické invázie, strata biodiverzity a pod.),
- zlepšiť kvalitu zberu údajov o vode a celého toku dát v rámci monitorovania vôd prostredníctvom IS Voda; digitalizovať zber údajov a jeho spracovanie, vrátane reportovania,
- posilniť numerické a bio-fyzikálne modelovanie aktuálneho stavu, vývoja a prognózy kvality vôd a kľúčových abiotických a biotických procesov, verifikovať výsledky modelovania a prognóz reálnym stavom hodnotených parametrov,
- podporovať vývoj a implementáciu moderných metód modelovania dôsledkov zmeny klímy na odtokové pomery, ich vplyvov na hospodársku činnosť a využívanie krajiny, ako aj prírodné prostredie,
- zabezpečiť efektívny monitoring nedostatku vody a sucha ako základ pre krízový manažment a nastavenie hierarchie užívania vôd,
- implementovať inovatívne prístupy v monitorovaní (napr. molekulárne metódy, DNA metabarkóding, satelitné monitorovanie, nové analytické techniky, zber dát pomocou citizen-science),
- dobudovať a rozvíjať štátnu meteorologickú a štátnu hydrologickú sieť, ako aj meteorologické a hydrologické predpovedné a varovné systémy,
- prepojiť monitorovacie rámce vodnej politiky, stratégií na ochranu biodiverzity a ostatných relevantných politík,
- pri príprave a realizácii opatrení na ochranu vôd a investícií na využívanie vôd sledovať účinky realizácie predchádzajúcich opatrení, posilniť monitorovanie efektivity týchto opatrení,
- zahustiť sieť objektov na pozorovanie podzemných vôd a vodomerných profilov pre meranie úrovne kvantitatívnych parametrov a režimu podzemnej vody a povrchovej vody, zriaďovať stanice aj pre kontinuálne monitorovanie kvality povrchových vôd,
- pre potreby zefektívnenia biomonitoringu a jeho hodnotenia dopĺňať medzinárodné referenčné databázy DNA barkódingových dát o údaje pôvodných populácií druhov rýb a vodnej bioty vyskytujúcich sa na Slovensku,

- doplniť údaje potrebné pre vyhodnotenie bilancie sedimentov a vytvoriť národnú monitorovaciu sieť v rámci nadnárodnej monitorovacej siete,
- budovať priestorové databázy kvantitatívnych a kvalitatívnych vlastností povrchových a podzemných vôd formou verejnosti online sprístupňovaných geografických informačných systémov (základné hydrogeologické a hydrogeochemické mapy, databázy hydrogeologických vrstev a prameňov, mapy zraniteľnosti podzemných vôd, kvalita a kvantita vôd),
- posilniť legislatívne nástroje na zriaďovanie, budovanie a prevádzkovanie štátnej monitorovacej siete – zjednodušiť proces prípravy, budovania a zriaďovania štátnych monitorovacích sietí, vysporiadať majetkovo-právne vzťahy a riešiť ujmu za obmedzenia pri využívaní dotknutých nehnuteľností.

Cieľ 9.3. Efektívne a prehľadné riadenie v rámci vodného hospodárstva s jasne rozdelenými kompetenciami (štátna správa, samospráva, iné subjekty)

Opatrenia

- prehodnotiť a aktualizovať kompetenčnú a organizačnú štruktúru v rámci vodného hospodárstva,
- vykonať audity organizácií vo vodnom hospodárstve, vrátane úradov štátnej vodnej správy, s cieľom posúdenia efektívneho a účelného využívania finančných, materiálnych a personálnych prostriedkov vo vzťahu k forme ich hospodárenia,
- zabezpečiť optimálne personálne obsadenie a zlepšiť technické vybavenie štátnej vodnej správy okresných úradov, vrátane doplnenia štruktúry štátnej správy rybárstva na úrovni okresných úradov v sídle kraja,
- prehodnotiť a navrhnuť optimalizáciu a posilnenie kontrolných mechanizmov v oblasti ochrany a využívania vôd,
- zaviesť systematický proces usmerňovania a zvyšovania právneho povedomia (metodicko-inštruktážne činnosti) pre zamestnancov vo vodnom hospodárstve, vrátane pracovníkov štátnej vodnej správy na všetkých úrovniach,
- zosúladiť legislatívu pre ochranu vôd na národnej úrovni s cieľom zvýšenia jej prehľadnosti a účinnosti, zvýšenia vymožitelnosti požiadaviek a kontroly realizovaných opatrení,
- aktualizovať existujúce a spracovať nové odvetvové normy vo vodnom hospodárstve, prebrať osvedčené zahraničné normy (ISO, EN) do slovenského jazyka, sprístupniť STN normy týkajúce sa ochrany a využívania vôd v novovytvorenom IS voda.

Cieľ 9.4.: Posilnenie odborných kapacít v oblasti ochrany a využívania vôd

- pripraviť proces manažmentu zmeny (change management) v rámci jednotlivých inštitúcií, medzi-inštitucionálne aj rezortne s cieľom, aby sa súčasný obmedzený prenos vedeckých poznatkov do praxe v rámci inštitúcií a vytváranie vedeckých poznatkov v rezorte zmenil na stav, že pracovníci v rezorte vedia využiť najnovšie vedecké poznatky pri vodnom plánovaní, rozhodovaní, príprave investícií a prevádzkovaní vodohospodárskeho majetku,
- vytvoriť systém viacročného tréningu a mentoringu na kontinuálne odovzdávanie odborných vedomostí a zručností mladým zamestnancom (aj z rôznych inštitúcií), univerzitným študentom aj študentom stredných škôl v duálnom štúdiu,
- vytvoriť systém priebežného dopĺňania najnovších poznatkov a dobrých príkladov z praxe v oblasti ochrany a využívania vôd a súvisiacich oblastiach (od monitorovania, cez komunikáciu až po jazykové vzdelávanie), využívať spoluprácu so zahraničím (zahraničné stáže, exkurzie, cezhraničné projekty),
- zabezpečiť kontinuálne vzdelávanie pre zamestnancov štátnej vodnej správy na všetkých úrovniach a ostatných zamestnancov vo vodnom hospodárstve, podporovať ich účasť na

vzdelávacích aktivitách organizovaných rezortnými alebo inými organizáciami, podporovať rozširovanie odborných a technologických vedomostí a odborných zručností zamestnancov aj v ďalších príbuzných odboroch využiteľných pre zamestnávateľa aj neformálnym vzdelávaním (výmenou skúseností medzi zamestnancami),

- zvyšovať jazykovú a technologickú gramotnosť pracovníkov v rezorte, zabezpečiť podmienky umožňujúce skvalitnenie publikačnej činnosti jednotlivých pracovísk rezortu.

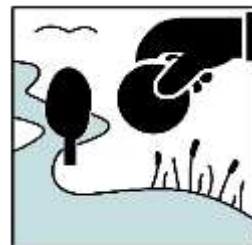
Ukazovatele pre prioritnú oblasť 9.

Ukazovateľ	Cieľová hodnota/trend
vytvorenie a sprevádzkovanie jednotného a komplexného informačného systému VODA	ÁNO
počet subjektov zapojených do IS Voda	rastúci trend
podiel mladých ľudí do 30 rokov pracujúcich v sektore vodného hospodárstva	25 %

10. Voda ako strategická investícia – efektívne financovanie

Máme na to a budeme mať v budúcnosti?

V dôsledku chýbajúcej dlhodobej udržateľnej finančnej politiky štátu a nedodržiavania investičnej politiky štátu v oblasti rozvoja a udržiavania vodného hospodárstva došlo k vzniku vysokého finančného/investičného dlhu, ktorý stále rastie. Správcovia vodných tokov nemajú zo strany štátu dlhodobu zabezpečovanú úhradu ekonomicky oprávnených nákladov na správu tokov a povodí, presun správy tokov, ale aj majetku štátu medzi rezortami sa deje bez nastavenia adekvátneho financovania jeho ďalšej správy. Dôsledkom je opotrebovanosť a zhoršujúci sa stav infraštruktúry existujúcich vodných stavieb, vrátane vodárenských nádrží a znižujúca sa využiteľnosť ich projektovanej kapacity; existujúce úpravne vody, čistiarne komunálnych odpadových vôd, stokové siete a diaľkovody sú na hranici životnosti. To je príčinou vysokých strát pitnej vody, zvyšujúceho sa rizika havárií s následným obmedzením či vylúčením dodávky pitnej vody. Opatrebnosť a zanedbávanie obnovy stokových sietí nenesie v sebe len riziko bezprostredného ohrozenia zdravotnej bezpečnosti obyvateľstva, ale aj ohrozenia životného prostredia. Zaoštvávajúca obnova vodných stavieb, vrátane nádrží, môže znamenať riziko ohrozenia životov či zdravia obyvateľov v rozsiahlom území.



Sektor vodného hospodárstva je závislý od verejných zdrojov financií, pričom financovanie organizácií v rezorte aj mimo neho, ktoré sa podieľajú na ochrane vôd či vytváraní rámcov pre ich využívanie je nedostatočné. Poplatky za využívanie a vypúšťanie vôd nemotivujú užívateľov a spotrebiteľov ku environmentálne priaznivým riešeniam, úsporám ani šetreniu. Slovensko je v oblasti ochrany a využívania vôd nepripravené na obdobie po ukončení podpory z fondov EÚ.

Cieľ 10.1. Obozretné hospodárenie s verejnými financiami a pod drobnohľadom verejnosti

Opatrenia:

- vytvoriť plán na udržateľné financovanie vodnej politiky pri postupnom znižovaní európskych zdrojov financií a to na základe analýzy finančných tokov, vyčíslenia potrebných prevádzkových nákladov a investícií, vrátane ich prioritizácie,
- zvyšovať efektívnosť vo vodnom sektore a stanovovať si merateľné a odpočítateľné finančné, environmentálne ciele; rozvíjať personálne a inštitucionálne kapacity pre strategické finančné plánovanie vo vodnom sektore,
- zabezpečiť financovanie výstavby novej a údržby existujúcej infraštruktúry počas celej očakávanej životnosti diela,

- vypracovať plán obnovy kriticky dôležitej vodnej infraštruktúry a vytvoriť stabilný finančný mechanizmus na jej modernizáciu, obnovu a priebežnú údržbu; vykonať rozdelenie investičných nákladov na obnovu na vlastníka infraštruktúry, obce a štát,
- aplikovať hodnotenie a prioritizáciu investícií nad 1 mil. EUR podľa relevantných kritérií, ako je hodnota za peniaze, prioritná ochrana zdrojov pitnej vody a dosiahnutie dobrého stavu vôd, cost-benefit analýza zohľadňujúca dôsledky zmeny klímy a ďalšie,
- stabilizovať financovanie štátnych orgánov (štátna vodná správa na všetkých úrovniach), štátnych podnikov a organizácií vo vodnom sektore z hľadiska zabezpečenia personálnych zdrojov a materiálneho vybavenia pre výkon kvalitnej štátnej a verejnej služby,
- stabilizovať financovanie monitorovania vôd, vrátane majetkovo-právneho vysporiadania monitorovacích objektov a financovanie vytvorenia a prevádzkovania IS Voda,
- stabilizovať financovanie rozvoja a starostlivosti o vodohospodársky majetok štátu s nastavením minimálnej miery starostlivosti a zodpovedajúceho financovania (normatív opráv a údržby vodohospodárskeho majetku),
- v rozpočtovej kapitole MŽP SR vytvoriť podmienky pre systematickú aktualizáciu a dopracovanie STN vo vodnom hospodárstve ako podporu pre projektantov a technických pracovníkov pri riešení úloh a v záujme uplatňovania jednotného prístupu z hľadiska technických parametrov a požiadaviek,
- vytvoriť viacročnú dotačnú schému Environmentálneho fondu, dotácie primárne zamerať na obce, ktorých projekty sa nachádzajú v záverečných fázach budovania vodohospodárskej infraštruktúry resp. udeľovať dotácie na celú stavbu; využiť aj formu výhodných pôžičiek s iných finančných nástrojov,
- majetkovo-právne vysporiadať a usporiadať hydromelioračný majetok, zabezpečiť podmienky pre vyrovnané hospodárenie subjektu zabezpečujúceho správu a prevádzku hydromelioračného majetku,
- majetkovoprávne usporiadanie pozemkov, vrátane vyvlastnenia pozemkov, pod vodnými tokmi a existujúcimi vodnými stavbami, zabezpečiť úpravu legislatívy a finančné prostriedky,
- zvýšiť transparentnosť verejného rozpočtu v kapitole vodného hospodárstva každoročným a zrozumiteľným informovaním o jeho priebežnom plnení.

Cieľ 10.2. Ceny vody odrážajú náklady na výrobu a dodávku vody a jej bezpečné zneškodňovanie, vrátane nákladov na obnovu a udržiavanie infraštruktúry

Opatrenia:

- nastaviť ceny vody tak, aby boli kryté ekonomicky oprávnené náklady, vrátane nákladov na obnovu a udržiavanie infraštruktúry a zároveň aby boli motivujúcim faktorom k ochrane vôd a ich šetrnému a efektívnemu využívaniu,
- zabezpečiť krytie prevádzkových nákladov znížením podielu ekonomicky neoprávnených nákladov na celkových nákladoch za regulované činnosti dodávky vody a odvádzanie a čistenie odpadových vôd,
- zmeniť ekonomicky oprávnené náklady v časti odpisov, najmä vo vzťahu ku stavbám verejných vodovodov a verejných kanalizácií financovaných z verejných prostriedkov; zaviesť viaczožkovú cenu vody; zvýšiť rýchlosť obnovy verejných vodovodov a verejných kanalizácií s cieľom zníženia strát pitnej vody a zníženia podielu čistených vôd, ktoré sa dostali do verejných kanalizácií v dôsledku priesakov,
- prehodnotiť poplatky za vypúšťanie znečisťujúcich látok tak, aby motivovali znečisťovateľov minimalizovať ich vypúšťanie, prehodnotiť poplatky za využívanie hydroenergetického potenciálu vodných tokov a tiež platby za odbery vody pre závlahy a ďalších užívateľov vody,

- prehodnotiť limity na nespoplatnené a nenahlasované odbery vody, prehodnotiť limitné množstvá odoberaných povrchových a podzemných vôd, ako aj množstvá vypúšťaných odpadových vôd, ukazovateľov a množstiev vypúšťaného znečistenia, a to tak vo vzťahu k spoplatneniu, ako aj vo vzťahu k evidencii o vodách,
- nastaviť nový systém platieb za poskytovanie vodohospodárskych služieb na princípe „užívateľ služby platí“ a systému zdieľania ekonomických nákladov, ktorý zohľadňuje súčasné ekonomické, environmentálne a sociálne podmienky, vrátane výziev budúcnosti (zmena klímy),
- zlepšiť kontrolu a prehodnotiť pokuty za znečisťovanie vôd - koordinácia konaní, kontrol a spolupráca medzi orgánmi štátnej vodnej správy a inými subjektmi, výška pokút bude motivovať k environmentálne správne využívaniu a manažmentu vôd,
- vytvoriť stimulačné programy pre podporu technickej rekonštrukcie (modernizácie), ako aj ekologickej revitalizácie existujúcich vodných stavieb; investície do technickej rekonštrukcie (modernizácie) spojiť s opatreniami na zlepšenie priechodnosti migračných bariér a ďalšími opatreniami revitalizácie riečnych ekosystémov,
- dofinancovať výkon neregulovaných činností správcom vodných tokov - aktualizácia normatívo v údržby – vyjadriť finančnú hodnotu a zabezpečiť pravidelné financovanie vodohospodárskych služieb (údržba vodných tokov, nádrží a iných objektov, údržba vodných ciest a infraštruktúry pre rekreačnú a nákladnú plavbu, protipovodňových hrádí a obslužných prístupových komunikácií, údržba monitorovacieho/varovného systému a merných staníc).

Cieľ 10.3. **Financovanie protipovodňovej ochrany smerovať na predchádzanie povodňových škôd najmä v oblastiach identifikovaných ako významne rizikové s cieľom zníženia financií potrebných na odstraňovanie povodňových škôd**

Opatrenia:

- vytvoriť finančný mechanizmus pre vysporiadanie majetkovo-právnych vzťahov k pozemkom pod a pri vodných tokoch aj v záplavových územiach v prospech štátu s cieľom zmierniť nepriaznivé účinky povodní a vytvoriť pre toky viac miesta (uplatnenie konceptu "Room for the River"),
- v rámci protipovodňovej ochrany financovať popri opatreniach na ochranu územia aj opatrenia na vysťahovanie, premiestnenie a adaptáciu ľudských aktivít v územiach s povodňovým rizikom; do oprávnených nákladov pri realizácii protipovodňových opatrení zahrnúť aj súvisiace revitalizačné a nápravné opatrenia na zlepšenie stavu vôd a iných zložiek životného prostredia a zatraktívnenie verejných priestorov (napr. trasy pre nemotorovú dopravu, nábrežia),
- okrem nových protipovodňových, vodozádržných a revitalizačných opatrení vytvoriť dostatočné finančné mechanizmy aj na údržbu a rekonštrukcie existujúcich ochranných systémov, prípadne vybudovanie nových (na základe analýzy možností vytvorenia priestoru pre rieky), zabezpečiť pravidelné investovanie do rekonštrukcie jestvujúcich protipovodňových opatrení s cieľom ich adaptácie na zmenu hydrologických podmienok.

Cieľ 10.4. **Financovanie revitalizačných opatrení ako súčasť všetkých veľkých infraštruktúrnych projektov vrátane zohľadňovania ekosystémových služieb**

Opatrenia:

- vytvoriť dlhodobý finančný mechanizmus na realizáciu systematických a komplexných revitalizácií vodných tokov a záplavových území, vrátane iniciácie renaturácií; koordinovať financovanie revitalizačných opatrení s finančnými mechanizmami na protipovodňové, adaptačné a vodozádržné opatrenia,

- do nákladov na prípravu a realizáciu projektov ochrany pred povodňami zahrnúť výdavky na revitalizácie a zlepšenie stavu ekosystémov, ale aj zatraktívnenia verejných priestorov v sídlach, za týmto účelom je odporúčaná spolupráca s urbanistami a architektmi,
- vyjadriť finančnú hodnotu ekosystémových služieb vodných tokov, ich brehov a záplavových území a tieto hodnoty využívať pri plánovaní a schvaľovaní opatrení na ochranu a využívanie vôd, ako aj pri ukladaní nápravných opatrení a sankcií pri zásahoch do vodných útvarov,
- využívať hodnotenie ekosystémových služieb pri plánovaní, príprave investícií a rozhodovaní, vrátane procesu posudzovania vplyvov na životné prostredie – v rámci širšieho metodického usmernenia v rámci rezortu životného prostredia.

Cieľ 10.5. Financovanie adaptačných opatrení ako súčasť zvyšovania odolnosti vodohospodárskeho sektoru

Opatrenia:

- preferovať opatrenia, ktoré podporujú udržanie ekosystémových funkcií a to aj v podmienkach meniacej sa klímy (*climate trend proofing*), bez zvyšovania nákladov na udržanie funkčnosti,
- vytvoriť finančné mechanizmy a legislatívne rámce, ako aj štruktúru podpory, ktorá umožňuje aplikáciu adaptačných aktivít v rôznych oblastiach hospodárenia s vodou a manažment krajiny, ktorý motivuje zapojenie súkromného sektora do takéhoto hospodárenia.

Ukazovatele pre prioritnú oblasť 10.

Ukazovateľ	Cieľová hodnota/trend
výška investičného dlhu v sektore vodného hospodárstva ako celku, a jednotlivých oblastiach (ochrana pred povodňami, infraštruktúra - vodovody a kanalizácie, vodné stavby a pod.)	klesajúci trend
podiel iných ako verejných zdrojov na prevádzkových nákladoch vodných stavieb	rastúci trend

4. VYKONÁVANIE KONCEPCIE

Pri vykonávaní koncepcie vodnej politiky bude pri príprave a realizácii opatrení a financovaní konkrétnych investícií uplatňovaný princíp „*do no significant harm*“ / „výrazne nezhoršovať“ vo vzťahu ku stavu vodných útvarov. Bude platiť, že každá investícia, opatrenie, projekt musí situáciu (čo sa týka stavu vôd) buď zlepšovať, alebo aspoň nezhoršiť, pričom preferované budú riešenia, ktoré majú pozitívny vplyv nielen na stav vôd, ale aj na priaznivý stav rastlinných a živočíšnych druhov (kumulácia záujmov ochrany vôd a biotopov), budú zvyšovať odolnosť povodí voči negatívnym dopadom zmeny klímy (kumulácia záujmov s potrebou adaptácie na zmenu klímy) či urbanistický rozvoj vo vhodných lokalitách (kumulácia záujmov rozvoja sídiel so záujmami ochrany pred povodňami).

Zároveň budú uprednostňované preventívne opatrenia pred opatreniami na odstraňovanie následkov. Environmentálne udržateľné sociálne a ekonomické benefity by mali byť kľúčovým kritériom pri manažmente vodných zdrojov. Realizácia opatrení nesmie prispievať ku zvyšovaniu emisií skleníkových plynov, ale naopak, má prispievať k dosiahnutiu cieľa uhlíkovo neutrálneho hospodárstva, pričom sa hodnotenie bude vzťahovať na celý životný cyklus opatrenia, technológie, služby. Opatrenia musia prejsť hodnotením rizík v súvislosti s existujúcimi aj očakávanými dopadmi zmeny klímy. Z tohto dôvodu budú preferované prírode blízke riešenia (*Nature Based Solutions*)¹⁰

¹⁰ IUCN (2020). *Global Standard for Nature-based Solutions. A user-friendly framework for the verification, design and scaling up of NbS. First edition.* Gland, Switzerland: IUCN. ISBN: 978-2-8317-2058-6

všade tam, kde to bude technicky a ekonomicky možné, pretože sú nástrojom pre ochranu, udržateľné riadenie a obnovu prírodných alebo ľudskou činnosťou pozmenených ekosystémov, účinne a adaptívne reagujú na spoločenské výzvy, zlepšujú biodiverzitu a súčasne poskytujú benefity ľuďom.

Realizácii konkrétnych projektov s dosahom na hospodárenie s vodou však nevyhnutne musí predchádzať komplexné zhodnotenie možných sociálno-ekonomických a environmentálnych dopadov na dotknutých odberateľov a užívateľov vôd, pričom ako optimálne by mali byť zvolené riešenia prinášajúce nákladovo najefektívnejšie opatrenia týkajúce sa využívania a ochrany vôd.

Plnenie koncepcie bude monitorované raz ročne k 31. 12. a bude ho realizovať garant koncepcie – MŽP SR, sekcia vôd. Za týmto účelom, MŽP SR, sekcia vôd vypracuje interný Program implementácie Koncepcie. Monitorovanie poskytne informácie o priebehu realizácie a miere úspešnosti pri vykonávaní Koncepcie vodnej politiky. Pre monitorovanie bude použitá tabuľka 1, ktorá obsahuje zoznam míľnikov s uvedením termínu plnenia a zodpovedných subjektov.

Plnenie koncepcie bude tiež vyhodnocované, a to v druhej tretine vykonávania koncepcie (2027) a na konci platnosti koncepcie (v roku 2030), kedy je plánované spracovanie aktualizácie Koncepcie vodnej politiky Slovenska. Hodnotenie poskytne informácie o plnení cieľov, čo bude sledované prostredníctvom merateľných ukazovateľov uvedených v kapitole 3. Hodnotenie bude realizované garantom v spolupráci s partnermi a zástupcami zainteresovaných subjektov. Za týmto účelom bude pretransformovaná súčasná Pracovná skupina pre tvorbu Koncepcie vodnej politiky. Spoločné hodnotenie zabezpečí otvorené a úplné vyhodnotenie toho, či a ako sa Koncepcia vodnej politiky napĺňa, identifikujú sa prípadné nové problémy, trendy, príležitosti alebo riziká, ktoré budú pôsobiť v oblasti ochrany a využívania vôd. V prípade opodstatnených zmien v niektorej oblasti alebo na základe pravidelného hodnotenia opatrení bude možné v priebehu realizácie koncepcie vykonať doplňujúce mapovanie a následnú aktualizáciu údajov a informácií.

Predpokladom úspešnej implementácie koncepcie vodnej politiky je správny manažment rizík. V priebehu implementácie koncepcie vodnej politiky môžu nastať a nastanú situácie, ktoré budú znamenať ovplyvnenie jej úspešnosti alebo budú znamenať riziko nedosiahnutia výsledkov. Pôsobiacie faktory môžu byť vonkajšie (mimo sektoru) a vnútorné (v rámci sektoru ochrany a využívania vôd, resp. MŽP SR a jeho rezortných organizácií), alebo ich kombinácia. Na základe revízie známych a všeobecne sa vyskytujúcich rizík, ale aj odpovedí na dotazníky členov pracovnej skupiny pre tvorbu koncepcie vodnej politiky boli identifikované tieto predpoklady úspešnej implementácie stratégie:

- efektívna koordinácia pri implementácii jednotlivých častí koncepcie a pri zavádzaní opatrení medzi jednotlivými rezortnými organizáciami, inými rezortmi, medzi rôznymi úrovňami štátnej správy a samosprávy,
- zapojenie všetkých dôležitých subjektov do implementácie a tým aj široké „vlastníctvo“ výstupov koncepcie vodnej politiky,
- stotožnenie sa s cieľmi, opatreniami a míľnikmi koncepcie vodnej politiky zo strany kľúčových subjektov zainteresovaných do implementácie koncepcie vodnej politiky,
- adekvátne politická podpora implementácie koncepcie vodnej politiky bez ohľadu na osoby vo vedení MŽP SR a jeho rezortných organizácií,
- dostatok financií a stabilné finančné plnenie opatrení,
- akceptovanie a napĺňanie cieľov spoločnej európskej politiky ochrany vôd,
- súčinnosť a spolupráca iných rezortov pri implementácii koncepcie, vrátane premietnutia niektorých opatrení do strategických dokumentov iných rezortov.

Koncepciu vodnej politiky schvaľuje vláda SR uznesením.

Tabuľka 1: Míľniky pre vykonávanie koncepcie vodnej politiky a pre jej monitorovanie

1. Legislatívne zmeny a návrhy	Termín	Zodpovedný subjekt	Spolupracujúce subjekty	Predpokladaný zdroj financovania
1.1. Aktualizácia právnych predpisov v oblasti ochrany pred povodňami s cieľom uplatnenia zákazu novej výstavby a nevhodných aktivít v územiach ohrozených povodňami, prehodnotenia rozsahu a spôsobu ochrany území ohrozovaných povodňami v extraviláne a preferencii kombinovaných opatrení na ochranu pred povodňami s revitalizačnými a adaptačnými opatreniami (ciele 1.2., 1.3., 2.1, 2.2, 2.3.)	2023	MŽP SR	SVP š.p., VV š.p., VÚVH, ŠOP SR	štátny rozpočet SR
1.2. Legislatívny návrh na zavedenie povinnosti pre právnické osoby vybudovať náhradný retenčný priestor v povodí (cieľ 1.2)	2025	MŽP SR	SVP š.p., VÚVH, ŠOP SR	štátny rozpočet SR
1.3. Legislatívny návrh na vysporiadanie pozemkov, vrátane vyvlastnenia, v inom ako štátnom vlastníctve pod vodnými tokmi, vodnými stavbami, v územiach na prirodzenú transformáciu povodní (ciele 1.2., 6.2.)	2023	MŽP SR	SVP š.p.	štátny rozpočet SR
1.4. Legislatívny návrh zákona o krajinnom plánovaní s cieľom presadenia využívania všetkých typov krajiny s minimálnym negatívnym vplyvom na kvalitu a kvantitu vôd (integrovane vodného a krajinného plánovania) (ciele 6.2.)	2022	MŽP SR	SAŽP, ŠOP SR, SAV, VŠ a univerzity	Štátny rozpočet Fondy EÚ
1.5. Právna úprava pre podporu udržateľného hospodárenia so zrážkovými vodami v intravilánoch, s cieľom minimalizácie vzniku nepriepustných plôch, diferencovania procesu povoľovania jednoduchých vodozádržných a s vodou súvisiacich adaptačných opatrení, podpory pre opätovné využívanie zrážkových vôd (ciele 2.1., 2.2)	2023	MŽP SR	MDaV SR, VÚVH, SVP š.p., SAV, STU BA a iné akademické inštitúcie, AČE SR	štátny rozpočet SR
1.6. Právna úprava pre podporu využívania vyčistených komunálnych odpadových vôd (cieľ ciele 3.2, 3.5., 4.2)	2023	MŽP SR, MPaRV SR	VÚPOP, VÚVH, SAV, vodárenské spoločnosti, AVS, AČE SR	štátny rozpočet SR
1.7. Legislatívny návrh na zavedenie prioritizácie nárokov jednotlivých užívateľov na odbery a užívanie vôd (semafore - regulácia odberov a využívania vôd v prípade jej nedostatku a/alebo sucha) (ciele 3.1., 3.2)	2024	MŽP SR	VÚVH, SVP š.p., SHMÚ	štátny rozpočet SR
1.8. Novelizácia zákona o rybárstve a jeho vykonávacích predpisov (cieľ 3.6.)	2025	MŽP SR	osobitná Expertná skupina	štátny rozpočet SR
1.9. Aktualizácia legislatívy pre klasifikáciu, nakladanie a zhodnocovanie sedimentov a čistiarenských kalov (cieľ 5.3)	2024	MŽP SR, MPaRV SR	ÚKSUP, VÚPOP, VÚVH, SVP š. p.	štátny rozpočet SR

1.10. Legislatívna úprava zákona o vodách a súvisiacich predpisov s cieľom umožniť komplexné revitalizácie vodných tokov, vrátane kapacít organizácií v rezorte, zabezpečiť ochranu referenčných lokalít potrebných na dlhodobé monitorovanie vôd (ciele 3.3., 6.1, 6.2, 6.3, 8.1, 9.3, 9.4., 10.4.)	2023	MŽP SR	VÚVH, ŠOP SR	Plán obnovy a odolnosti SR
1.11. Legislatívny návrh zákona o vodách a zákona o verejných vodovodoch a verejných kanalizáciách na zavedenie nových požiadaviek vyplývajúcich zo smernice o čistení komunálnych odpadových vôd a smernice o pitnej vode (4.1., 4.2., 5.4.)	2025	MŽP SR, MZ SR	VÚVH, SVP š.p., AVS, ÚVZ, AČE SR, STU BA, ...	štátny rozpočet SR
1.12. Legislatívna úprava na prepojenie posudzovania podľa článku 4.7. RSV s procesom posudzovania vplyvov na životné prostredie s cieľom obmedziť zhoršovanie stavu vodných útvarov v súvislosti s povoľovaním výnimiek z environmentálnych cieľov pri nových infraštruktúrnych projektoch (ciele 3.3., 3.4.)	2022	MŽP SR	VÚVH, SVP š.p., ŠOP SR	štátny rozpočet SR
1.13. Vyhláška o infraštruktúre pre vodácku a rekreačnú plavbu na vodných prekážkach, stavbách, nádržiach, tokoch a kanáloch (ciele 3.1., 3.4., cieľ 7))	2024	MŽP S, MDaV SR	VÚVH, SVP š.p., KST a iné MVO	štátny rozpočet SR
1.14. Zrušenie neaktuálnych strategických plánovacích dokumentov bez ukotvenia v legislatíve a bez opory v RSV a súvisiacich smerniciach, najmä Návrh orientácie, zásad a priorit VH politiky SR do roku 2027 ¹¹	2022	MŽP SR		štátny rozpočet SR
2. Financovanie a investície	Termín	Zodpovedný subjekt	Spolupracujúce subjekty	Predpokladaný zdroj financovania
2.1. Komplexná reforma poplatkov za užívanie vôd - nový systém platieb za poskytovanie vodohospodárskych služieb, za užívanie vodných stavieb a vody ako komodity, vrátane poplatkov za vypúšťané znečisťujúce látky do vôd (ciele 2.2., 3.1., 3.5., 10.2.)	2030	MŽP SR	ÚRSO, MF SR, SVP š.p., EF	štátny rozpočet SR
2.2. Plán obnovy kritickej vodnej infraštruktúry a ostatných vodných stavieb (ciele 3.1., 10.1., cieľ 7)	2025	MŽP SR	IEP, SVP š.p.	štátny rozpočet SR
2.3. Systém financovania protipovodňovej ochrany, vrátane hydrologickej predpovednej a výstražnej služby (cieľ 10.3.)	2026	MŽP SR	IEP, SVP š.p.	štátny rozpočet SR
2.4. Finančný mechanizmus na realizáciu dlhodobého základného aj aplikovaného výskumu vo všetkých oblastiach súvisiacich s ochranou a využívaním vôd (ciele 8.1., 10.1.)	2025	MŽP SR	IEP, VÚVH, SAV	štátny rozpočet SR
2.5. Finančný mechanizmus na realizáciu systematických a komplexných revitalizácií vodných tokov a záplavových území (cieľ 10.4.)	2025	MŽP SR	IEP, SVP š.p.	štátny rozpočet SR

¹¹ Nepodporujúce právne úpravy a ich vymožitelnosť boli definované ako Problém 2 v Analýze problémov (príloha Koncepcie vodnej politiky)

2.6. Finančný mechanizmus na podporu zadržiavania, vsakovania a opätovného využívania zrážkových vôd, financovania adaptačných opatrení na zvyšovanie odolnosti vodohospodárskeho sektoru (ciele 2.2., 10.5.)	2025	MŽP SR	VÚVH, ÚRSO, VÚC, IEP, SVP š.p.	štátny rozpočet SR
2.7. Dotačný mechanizmus pre obyvateľov na pripojenie nehnuteľností na verejný vodovod a verejnú kanalizáciu / čistenie odpadových vôd (ciele 4.1., 4.2.)	2024	MŽP SR	VÚVH, AVS, EF	Envirofond
2.8. Plán na udržateľné financovanie vodnej politiky v prípade absencie európskych zdrojov financií a efektívne vynakladanie finančných prostriedkov v sektore vodného hospodárstva (cieľ 10.1.)	2025	MŽP SR	IEP, MF SR (Útvar hodnoty za peniaze), AVS, SVP, š.p., EF	štátny rozpočet SR Envirofond
3. Programy a plány rozvoja pre špecifické oblasti	Termín	Zodpovedný subjekt	Spolupracujúce subjekty	Predpokladaný zdroj financovania
3.1. Program revitalizácie vodných tokov a ich záplavových území (cieľ 6.1.)	2024	MŽP SR	VÚVH, ŠOP SR, SVP š.p., SAV, STU BA, UK BA a iné akademické inštitúcie	Plán obnovy a odolnosti SR
3.2. Program udržateľného využívania hydroenergetického potenciálu vodných tokov (cieľ 3.3.)	2026	MŽP SR	MH SR, VÚVH, ŠOP SR, SVP š.p., SE a.s., STU BA, ...	štátny rozpočet SR
3.3. Akčný plán znižovania rizika znečisťovania povrchových vôd a podzemných vôd Žitného ostrova (cieľ 5.1.)	2023	MŽP SR	MPaRV SR, SVP š.p., VÚVH, ŠGÚDŠ, UKSUP, VÚPOP, samosprávy, ...	štátny rozpočet SR
3.4. Programy znižovania znečisťovania pre povodia útvarov povrchových vôd, ktoré nedosahujú dobrý chemický stav alebo dobrý ekologický stav/potenciál a útvarov podzemných vôd, ktoré nedosahujú dobrý chemický stav (cieľ 5.2.)	2030	MŽP SR, VÚVH	SHMÚ, ŠGÚDŠ, SVP š.p., SAV	štátny rozpočet SR
3.5. Plán ochrany a obnovy mokradí v poľnohospodárskej krajine (cieľ 1.1.)	2025	ŠOP SR	MŽP SR, MPaRV SR, SAŽP, ŠOP SR	štátny rozpočet SR
3.6. Program rozvoja rybárstva (cieľ 3.6.)	2025	MŽP SR	ŠOP SR, SVP š.p. užívatelia rybárskych revírov, SIS a iné MVO	štátny rozpočet SR - MVO
3.7. Plán udržateľného a efektívneho manažmentu jednotlivých druhov rybožravých predátorov (ciele 3.6., 6.4.)	2025	ŠOP SR	MŽP SR, SRZ, SIS a iné MVO	štátny rozpočet SR
3.8. Národný akčný plán pre jesetery a ďalšie chránené druhy rýb (cieľ 6.4. a cieľ 7)	2025	MŽP SR	ŠOP SR, SAV, SIS a iné MVO	štátny rozpočet SR

3.9. Programy záchrany a programy starostlivosti o chránené územia, kde predmet ochrany tvoria vodné a mokraďové biotopy a druhy na ne viazané (ciele 6.3., 6.4.)	2030	ŠOP SR	MŽP SR, SVP š.p., VÚVH, SAV, SIS, MVO, užívatelia rybárskych revírov	fondy EÚ
3.10. Program udržateľného manažmentu sedimentov na VD Gabčíkovo (cieľ 7)	2026	VV š.p.	MŽP SR, MDaV SR, SVP š.p., VÚVH	štátny rozpočet SR
3.11. Plán komplexnej obnovy a humanizácie prostredia VD Gabčíkovo (cieľ 7)	2026	VV š.p.	MŽP SR, MH SR, MDaV SR, SVP š.p., ŠOP SR, SAV	štátny rozpočet SR
3.12. Program rozvoja vodnej dopravy vodáckych a rekreačných plavidiel (cieľ 3.4., cieľ 7)	2026	MDaV SR, MŽP SR	KST, SVP š.p.	štátny rozpočet SR
3. 13. Akčný plán na riešenie dôsledkov sucha a nedostatku vody - H2ODNOTA JE VODA vyhodnotenie a zrušenie (cieľ 3.2.)	2025	MŽP SR	MPaRV SR, VÚVH, SHMÚ, SVP š.p., SAV	štátny rozpočet SR
4. Spracovanie metodík, postupov a vzorových riešení	Termín	Zodpovedný subjekt	Spolupracujúce subjekty	Predpokladaný zdroj financovania
4.1. Metodiky na určenie ekologických prietokov pre rôzne typy vodných útvarov povrchových vôd (cieľ 3.1.)	2023	MŽP SR	VÚVH, SHMÚ, SAV, UK BA, STU BA	štátny rozpočet SR
4.2. Metodika na určenie limitujúcej hladiny podzemnej vody na základe stanovenia disponibilných množstiev podzemných vôd v útvaroch a ich zmien v priebehu roka (cieľ 3.1.)	2024	MŽP SR	SHMÚ, SDGÚDŠ	štátny rozpočet SR
4.3. Aktualizácia metodík pre určenie povodňových prietokov na malých a veľkých povodiach v súvislosti s dopadmi zmeny klímy a realizovanými vodozádržnými opatreniami (cieľ 1.3.)	2023	MŽP SR	SHMÚ, VÚVH, SAV, STU BA	štátny rozpočet SR
4.4. Metodika navrhovania revitalizačných, vodozádržných a protipovodňových opatrení s vyčíslením účinnosti a efektívnosti jednotlivých typov infraštruktúry (zelená, modrá, sivá) a neštruktúrnych opatrení, vrátane posúdenia vplyvov revitalizácií na biologické morfológické a chemické ukazovatele podľa rámcovej smernice o vode (ciele 1.1., 1.3., 3.1., 6.1.)	2023	MŽP SR	VÚVH, SAV, ŠOP SR, SVP š.p., STU BA a ďalšie univerzity	Plán obnovy a odolnosti
4.5. Metodické postupy, pokyny a vzorové riešenia na udržateľné hospodárenie so zrážkovými vodami (ciele 2.1., 2.2.)	2025	MŽP SR; MDaV SR	VÚVH, SAV, STU BA a ďalšie univerzity	štátny rozpočet SR
4.6. Metodika a pravidlá pre hospodárenie, kontrolu, vypúšťanie a riedenie tepelne, chemicky, radiačne znečistených geotermálnych vôd do recipientov, uzavretého cyklu geotermálnych vôd (cieľ 3.7.)	2026	MŽP SR	ŠGÚDŠ, SAV	štátny rozpočet SR

4.7. Metodika pre revíziu a prioritizáciu spriechodnenia a odstránenia bariér (cieľ 6.1.)	2024	MŽP SR	VÚVH, ŠOP SR, SRZ, SVP š.p. a iní správcovia vodných tokov	štátny rozpočet SR
4. 8. Metodika implementácie inovatívnych postupov monitorovania vôd (cieľ 9.2.)	2028	MŽP SR	SHMÚ, VÚVH, SVP š.p., ŠOP SR, SAV	štátny rozpočet SR
4.9. Metodické postupy, pokyny a vzorové riešenia na nakladanie so sedimentami a čistiarenským kalom (cieľ 5.3.)	2025	MŽP SR	MPaRV SR, ÚKSUP, VÚPOP, SVP š. p., VÚVH	štátny rozpočet SR
4.10. Metodika hospodárenia na pôde v zraniteľných oblastiach (ochrana vôd pred znečistením z poľnohospodárstva, adaptácia na zmenu klímy) (cieľ 5.2.)	2025	MŽP SR, MPaRV SR	VÚVH, SHMÚ, SAV, VÚPOP, ÚKSUP	Plán rozvoja vidieka
4. 11. Metodika hodnotenia ekosystémových služieb, vrátane hodnotenia služieb vodných biotopov (cieľ 10.4.)	2025	MŽP SR	ŠOP SR	štátny rozpočet
4.12. Metodika na hodnotenie environmentálnej škody na vodách ku konaniam v zmysle zákona o prevencii a náprave environmentálnych škôd (cieľ 5.2.)	2022	MŽP SR	SIŽP, VÚVH, SVP š.p.	štátny rozpočet
5. Štúdie, pilotné štúdie a overovacie analýzy	Termín	Zodpovedný subjekt	Spolupracujúce subjekty	Predpokladaný zdroj financovania
5.1. Zhodnotenie hydrického potenciálu krajiny SR a návrh opatrení na jeho zachovanie (cieľ 1.1.)	2030	MŽP SR	VÚVH, SHMÚ, SAV, UK BA, STU BA, SPU, TU ZVO a iné akademické inštitúcie	štátny rozpočet
5.2. Strategická štúdia vodozádržných a protieróznych opatrení pre pilotné lokality SR s odporúčaniami a praktickými príkladmi uplatniteľnými pre celé územie Slovenska (cieľ 1.1.)	2022 - 2024	MŽP SR	SVP š.p., VV š.p., VÚVH, SHMÚ, STU BA, TU ZVO, SPU, ŠOP SR, SAŽP, ŠGÚDŠ, SAV, VÚC	Plán obnovy a odolnosti SR
5.3. Identifikácia oblastí s významným narušením rovnováhy sedimentov, návrh a realizácia efektívneho manažmentu sedimentov pre povodia, vodné toky a nádrže (ciele 3.1., 6.1., cieľ 7)	2027	MŽP SR	SVP š.p., VV š.p., VÚVH, SHMÚ, SAV, STU BA,	štátny rozpočet
5.4. Pasportizácia existujúcich protieróznych a vodozádržných opatrení - identifikácia potenciálne nebezpečných stavieb a následne ich úprava (cieľ 1.3.)	2021 - 2030	MŽP SR	VÚVH, VV š.p., SVP š.p.	štátny rozpočet
5.5. Prehodnotenie využiteľných kapacít vodných nádrží a bezpečnosti priehrad vzhľadom na výhľadové povodňové prietoky od klimatickej zmeny, prehodnotenie ich	2022-2030	MŽP SR	VÚVH, VV š.p., SVP š.p., SAV, STU BA	štátny rozpočet

objemu vzhľadom na zabezpečenosť dodávok vody pre odberateľov, biologické prietoky a stav zanesenia nádrží (ciele 3.1., 3.2.)				
5.6. Prehodnotenie zabezpečenia dodávok vody pre kľúčových odberateľov, osobitne pre kritickú infraštruktúru, vypracovanie scenárov zabezpečenia vody (cieľ 3.2.)	2025	MŽP SR	MH SR, VÚVH, SHMÚ, SVP š.p.	štátny rozpočet
5.7. Komplexné zhodnotenie sociálno-ekonomických a environmentálnych dopadov zavedenia ekologických prietokov, vrátane ich vplyvu na jestvujúcu hydroenergetickú sústavu, plnenie cieľov v oblasti OZE a na stabilitu energetickej siete, následne realizácia vhodných opatrení (cieľ 3.1., 3.3.)	2024	MŽP SR	MH SR, VÚVH, SE a.s., STU BA	štátny rozpočet
5.8. Štúdia uskutočniteľnosti pre Dunaj na zosúladenie požiadaviek na zabezpečenie parametrov plavebnej dráhy s požiadavkami na ochranu vôd (cieľ 7)	2025	MDaV SR	MŽP SR, SVP š.p.	štátny rozpočet
5.9 Štúdia spriechodnenia VD Gabčíkovo pre ryby a ostatné vodné organizmy (cieľ 7)	2025	VV š.p.	SVP š.p., VÚVH, SAV, ŠOP SR	štátny rozpočet, fondy EÚ
5.10. Podkladová štúdia o financovaní v oblasti vôd (prehľad o finančných tokoch), vyčíslenie potrebných investičných a prevádzkových nákladov v jednotlivých oblastiach prioritizácia investícií (cieľ 10.1.)	2023	MŽP SR	IEP	štátny rozpočet
5.11. Posúdenie miery strát pri zásobovaní pitnou vodou a vytvorenie akčných plánov pre ich zníženie (ciele 4.1., 10.2.)	2023 - 2024	MŽP SR	vodárenské spoločnosti, AVS, STU, VÚVH, SAV,	štátny rozpočet, fondy EÚ
5.12. Analýza dopadov a určenie subjektov oprávnených uchádzať sa o výkon rybárskeho práva vo vodných tokoch (cieľ 3.6.)	2023	MŽP SR	osobitná Expertná skupina	štátny rozpočet
6. Komunikácia a vzdelávanie	Termín	Zodpovedný subjekt	Spolupracujúce subjekty	Predpokladaný zdroj financovania
6.1. Marketingová a komunikačná stratégia na zvýšenie informovania a povedomia verejnosti o význame a hodnote vody a realizácia opatrení (cieľ 8.2., 8.3.)	2025 - 2030	MŽP SR	SAŽP	fondy EÚ
6.2. Podpora programov duálneho vzdelávania (cieľ 8.2.)	2022	MŠVVaŠ SR	MŽP SR, SAŽP	štátny rozpočet
6.3. Plán na ďalšie kontinuálne vzdelávanie pracovníkov ústrednej štátnej správy, štátnej vodnej správy a ostatných pracovníkov vodného hospodárstva, systému tréningu a mentoringu, zdieľania a výmeny skúseností (ciele 8.1., 9.4.)	2024	MŽP SR	MŠVVaŠ SR, SAŽP	štátny rozpočet

7. Dáta, veda a výskum	Termín	Zodpovedný subjekt	Spolupracujúce subjekty	Predpokladaný zdroj financovania
7.1. Dobudovanie, konsolidácia a prepojenie existujúcich informačných systémov do Informačného systému VODA, jeho doplnenie o dáta a údaje (cieľ 9.2.)	2027	MŽP SR	všetky subjekty v rezorte, MV SR	OP Kvalita ŽP fondy EÚ
7.2. Databáza údajov a informácií o chemických látkach vzbudzujúcich obavy využiteľná pre systematické monitorovanie v rámci programu monitorovania vôd SR (ciele 5.4., 9.2.)	2023	MŽP SR	VÚVH, SHMÚ	fondy EÚ
7.3. Monitorovanie vôd podľa Rámcového programu monitorovania vôd SR na obdobie 2022 – 2027 (cieľ 9.2.)	2021 - 2027	MŽP SR	VÚVH, SHMÚ, ŠGÚDŠ, SVP š.p.	fondy EÚ
7.4. Systém včasného varovania/informovania pred nebezpečenstvom ohrozenia kvality podzemných vôd (cieľ 5.2.)	2022 - 2025	MŽP SR	VÚVH, SHMÚ, ŠGÚDŠ, SIŽP, MV SR, MPaRV SR, vodárenské spoločnosti...	štátny rozpočet, fondy EÚ
7.5. Systém včasného varovania/informovania pred nebezpečenstvom ohrozenia kvality povrchových vôd (cieľ 5.2.)	2022 - 2025	MŽP SR	VÚVH, SHMÚ, ŠGÚDŠ, SIŽP, SVP š.p., vodárenské spoločnosti...	štátny rozpočet, fondy EÚ
7.6. Dobudovanie (zahustenie) siete zrážkomerných a vodomerných monitorovacích staníc a systému varovania v spádových povodiach pre strategické vodné nádrže (ciele 1.3., 9.2.)	2030	MŽP SR	SHMÚ, VÚVH, SVP š.p.	štátny rozpočet
7.7. Národná monitorovacia sieť tvorby a pôvodu sedimentov v rámci nadnárodnej monitorovacej siete na monitorovanie transportu a koncentrácie plavenín a splavenín, vrátane monitorovacej siete na tokoch nad strategickými vodnými nádržami (ciele 1.3., 9.2.)	2030	MŽP SR	VÚVH, SAV	štátny rozpočet
7.8. Pasportizácia útvarov povrchových vôd a vytvorenie dynamickej databázy s podrobnými údajmi o vodných útvaroch (cieľ 9.1.)	2022-2027	MŽP SR, VÚVH	SHMÚ, ŠGÚDŠ, SVP š.p., ŠOP SR, SAŽP, SAV	štátny rozpočet
8. Organizačné zmeny a výkon riadenia	Termín	Zodpovedný subjekt	Spolupracujúce subjekty	Predpokladaný zdroj financovania
8.1. Plán posilnenia personálnej politiky rezortu a jej financovania na základe rezortnej analýzy, aktuálnych a očakávaných potrieb v časovom horizonte implementácie stratégie (ciele 9.3., 9.4.)	2025	MŽP SR	rezortné organizácie	štátny rozpočet

8.2. Posilnenie prepojenia štátnej vodnej správy na MŽP SR (cieľ 9.3.)	2026	MŽP SR	MV SR	štátny rozpočet
8.3. Postup / organizačné pokyny na zlepšenie spolupráce orgánov a inštitúcií v rezorte pri kontrolnej/dozornej činnosti v oblasti ochrany vôd na regionálnej úrovni (cieľ 9.3.)	2025	MŽP SR	rezortné organizácie	štátny rozpočet
8.4. Rozhodnutia štátnej vodnej správy zverejnené v informačnom systéme umožňujúcim ich vyhľadávanie a filtrovanie podľa údajov, ktoré sú v týchto rozhodnutiach obsiahnuté (cieľ 9.1.)	2027	MŽP SR	SVP š.p., VÚVH, SHMÚ	štátny rozpočet
8.5. Vytvorenie systému harmonizovaného vydávania vodoprávných povolení (cieľ 9.3.)	2025	MŽP SR, MV SR	SIŽP, orgány štátnej vodnej správy, SVP š.p., SHMÚ	štátny rozpočet
8.6. Vytvorenie inštitucionálnych nástrojov na podporu medzigeneračného odovzdávania skúseností (mentoring, coaching) (cieľ 9.4.)	2023	MŽP SR	rezortné organizácie	štátny rozpočet
9. Ostatné úlohy	Termín	Zodpovedný subjekt	Spolupracujúce subjekty	Predpokladaný zdroj financovania
9.1. Definovanie území s retenčným potenciálom a území pre prirodzenú transformáciu povodní, ich zapracovanie do územnoplánovacej dokumentácie (cieľ 1.1.)	2026	VÚVH	SVP š.p., SAV a iné akademické inštitúcie	štátny rozpočet
9.2. Definovanie hraníc inundačných území a území ohrozených povodňami s maximálnou presnosťou pre ich zapracovanie do územnoplánovacej dokumentácie a využitie pri rozhodovaní o využívaní povodí na všetkých úrovniach (cieľ 1.2.)	2022	MŽP SR	SVP š.p.	štátny rozpočet
9.3. Prehodnotenie prietokovej kapacity vodných tokov, inundácií a existujúcich objektov na vodných tokoch vzhľadom na zmenené povodňové prietoky vplyvom zmeny klímy a revitalizačné úpravy, následne realizácia opatrení (cieľ 1.3.)	2022-2030	VÚVH	MŽP SR, SVP š.p., SHMÚ, STU BA, UK BA, SAV	štátny rozpočet
9.4. Prehodnotenie a prípadne úprava vodoprávných povolení a manipulačných poriadkov vodných stavieb s ohľadom na stanovené ekologické prietoky, v špecifických prípadoch návrhy na zmenu účelu a využitia vodných stavieb alebo ich odstrániť (ciele 3.1., 3.2.)	2020 - 2030	MŽP SR	MV SR, SHMÚ, SVP š.p., VÚVH	štátny rozpočet, fondy EÚ
9.5. Zmapovanie disponibilných objemov a priebehu/rýchlosti dopĺňania útvarov podzemných vôd využívaných na odbery vôd (ciele 3.1., 4.1.)	2022-2030	MŽP SR	VÚVH, SHMÚ, ŠGÚDŠ, STU BA, UK BA, SAV a iné akademické inštitúcie	štátny rozpočet
9.6. Prehodnotenie a aktualizácia vymedzenia CHVO na základe nových poznatkov a zmien prírodných a antropogénnych podmienok (cieľ 5.1.)	2022-2027	MŽP SR	VÚVH, SHMÚ, SAV, ŠGÚDŠ	

9.7. Prehodnotenie kategorizácie vodných ciest s vplyvom a požiadavkami na dosiahnutie udržateľného stavu vôd podľa RSV (Dunaj, Váh, ...) (cieľ 3.4.)	2025-2026	MDaV SR, MŽP SR	STU BA, VÚVH, SVP š.p.	štátny rozpočet
9.8. Určenie hot-spotov pre budovanie čistení odpadových vôd v malých sídlach na stredných a malých tokoch a pre vyšší stupeň čistenie komunálnych odpadových vôd, vrátane harmonogramu ich realizácie (cieľ 4.2.)	2025	MŽP SR	VÚVH, AČE SR	štátny rozpočet
9.9 Aktualizácia zoznamu špecifických polutantov pre územie SR (relevantných látok) (cieľ 5.4.)	2025	MŽP SR, VÚVH	SHMÚ	štátny rozpočet
9.10. Revízia evidencie rybárskych revírov a stanovenie ekologickej hodnoty rybárskych revírov (cieľ 3.6.)	2025	MŽP SR	užívatelia rybárskych revírov, SVP š.p., ŠOP SR	štátny rozpočet
9.11. Program (interný) implementácie Koncepcie	2022	MŽP SR	MŽP SR	štátny rozpočet

5. ZOZNAM SÚVISIACICH STRATEGICKÝCH DOKUMENTOV

- Zelenšie Slovensko - Stratégia environmentálnej politiky Slovenskej republiky do roku 2030 (uzn. vlády SR č.87/2019)
- Vízia a stratégia rozvoja Slovenska do roku 2030 – dlhodobá stratégia udržateľného rozvoja Slovenskej republiky – Slovensko 2030 (uzn. vlády SR č. 41/2021)
- Návrh národných priorít implementácie Agendy 2030 (uzn. vlády SR č. 273/2018)
- Stratégia pre implementáciu Rámcovej smernice o vode v SR (uzn. vlády SR č. 46/2004)
- Vodný plán Slovenska na roky 2015 – 2021 (vlády SR č. 6/2016) a jeho aktualizácia na roky 2022 – 2027 (MŽP SR, v príprave)
- Plán manažmentu povodňového rizika 2015 – 2021 (MŽP SR, 2015) a jeho aktualizácia na roky 2022 – 2027 (MŽP SR, v príprave)
- Plán rozvoja verejných vodovodov a verejných kanalizácií pre územie Slovenskej republiky na roky 2015 – 2021 (MŽP SR, 2015) a jeho aktualizácia na roky 2022 – 2027 (MŽP SR, 2021)
- Národný program Slovenskej republiky pre vykonávanie smernice Rady 91/271/EHS o čistení komunálnych odpadových vôd v znení smernice Komisie 98/15/ES a nariadenia Európskeho parlamentu a Rady 1882/2003/ES
- Rámcový program monitorovania vôd Slovenska na obdobie rokov 2016 - 2021 (MŽP SR, 2015), Rámcový program monitorovania vôd Slovenska na obdobie rokov 2022 - 2027 (MŽP SR, v príprave)
- Národný akčný plán na dosiahnutie udržateľného používania prípravkov na ochranu rastlín 2021 – 2025 rev. 2 (MPaRV SR, 2021)
- Program prevencie a manažmentu zosuvných rizík 2021 – 2029 (uzn. vlády SR č. 8/2021)
- Program prevencie a manažmentu rizík vyplývajúcich z opustených a uzavretých úložísk ťažobného odpadu (2021 - 2027) (uzn. vlády SR č. 195/2021)
- Štátny program sanácie environmentálnych záťaží 2016 – 2021 (uzn. vlády SR č. 7/2016) a jeho aktualizácia 2022 – 2027 (MŽP SR, v príprave)
- Národný program znižovania emisií SR (uzn. vlády SR č. 103/2020) a akčné plány na zabezpečenie kvality ovzdušia
- Stratégia adaptácie SR na nepriaznivé dôsledky zmeny klímy (2014, aktualizácia z r. 2018, vlády SR č. 478/2018) a Akčný plán pre implementáciu Stratégie adaptácie SR na zmenu klímy (MŽP SR, v príprave)
- Akčný plán na riešenie dôsledkov sucha a nedostatku vody - H2ODNOTA JE VODA (uzn. vlády SR č. 110/2018)
- Aktualizovaná národná stratégia ochrany biodiverzity do roku 2020 (uzn. vlády SR č. 12/2014).
- Program starostlivosti o mokrade Slovenska na roky 2015 – 2021 (uznesenie vlády SR č. 304/2015), jeho aktualizácia do roku 2024 (uznesenie vlády SR č. 144/2019) a Akčný plán pre mokrade na roky 2019 – 2021 (uznesenie vlády č. 144/2019), návrh Akčného plánu pre mokrade na roky 2022-2024 (v príprave)
- Koncepcia ochrany prírody a krajiny do roku 2030 (MŽP SR, v príprave)
- Program odpadového hospodárstva Slovenskej republiky na roky 2016-2020 (uzn. vlády SR 532/2015), Program odpadového hospodárstva Slovenskej republiky na roky 2021 – 2025 (MŽP SR, v príprave)
- Nízkouhlíková stratégia rozvoja Slovenskej republiky do roku 2030 s výhľadom do roku 2050 (uzn. vlády SR č. 104/2020)
- Integrovaný národný energetický a klimatický plán na roky 2021 – 2030 (uzn. vlády SR č. 606/2019)
- Koncepcia rozvoja vodnej dopravy Slovenskej republiky (uzn. vlády SR č. 469/2000) v znení aktualizácie 2004 a Koncepcia rozvoja vodnej dopravy v Slovenskej republike do roku 2030 až 2050 (MDV SR, v príprave)

- Národný lesnícky program 2014-2020 a Akčný plán Národného lesníckeho programu Slovenskej republiky na obdobie rokov 2015 – 2020 (uzn. vlády SR č. 697/2015)
- Koncepcia rozvoja pôdohospodárstva SR na roky 2013 – 2020 (uzn. vlády SR č. 357/2013) a Akčný plán rozvoja pôdohospodárstva SR na roky 2014 – 2020 (uzn. vlády SR č. 33/2014)
- Koncepcia spoločných postupov pri budovaní moderného pôdohospodárstva v horizonte 2035 (MPaRV SR, v príprave)
- Koncepcia územného rozvoja Slovenska 2001 v znení KURS 2011 – zmeny a doplnky č. 1 KURS 2001 (MPaRV SR)
- Národný akčný plán na dosiahnutie udržateľného používania pesticídov (MPaRV SR, 2021)
- Plán obnovy a odolnosti SR (uzn. vlády SR č. 71/2021)
- Program Slovensko 2021 – 2027 (MIRRI SR, v príprave)
- Spoločná poľnohospodárska politika 2021- 2027 na Slovensku (MPaRV SR, v príprave)
- Operačný program Rybné hospodárstvo 2021 – 2027 (MPaRV SR, v príprave)
- COM(2020) 562 final, Ambicióznejšie klimatické ciele pre Európu na rok 2030
- (COM(2019) 640 final, Európska zelená dohoda / European Green Deal
- COM(2020) 380 final, Stratégia EÚ v oblasti biodiverzity do roku 2030
- COM(2012) 673 final, Koncepcia na ochranu vodných zdrojov Európy
- COM(2021) 82 final, Európa odolná proti zmene klímy – nová stratégia EÚ pre adaptáciu na zmenu klímy
- Comission Staff Working Document SWD(2019) 439 final - FitnessCheck
- COM (2013) 249 final, Zelená infraštruktúra - Zveľaďovanie prírodného kapitálu Európy
- COM(2010) 715 final, Stratégia EÚ pre podunajskú oblasť / EU Danube Regional Strategy
- COM(2020) 381 final, Stratégia Z farmy na stôl v záujme spravodlivého, zdravého potravinového systému šetrného k životnému prostrediu
- COM(2019) 128 final, Strategický prístup Európskej únie k liekom v životnom prostredí
- Dohovor o spolupráci pri ochrane a trvalo udržateľnom využívaní rieky Dunaj.
- Dohovor o ochrane a využívaní hraničných vodných tokov a medzinárodných jazier
- Protokol o vode a zdraví k Dohovoru o ochrane a využívaní hraničných vodných tokov a medzinárodných jazier
- Pan-európsky akčný plán pre jesetery
- Belehradský dohovor o režime plavby na Dunaji
- Rámcová smernica o vode

PRÍLOHY

- a) Vstupná správa
- b) Analýza problémov
- c) Dunaj – prípadová štúdia